

Vlaams
Parlement

vergadering **C182**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 26 maart 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Martine Fournier aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de begeleiderspas – 1374 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Yamila Idrissi aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de oprichting van een Burgerkabinet voor cultuur – 1451 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het door de minister aangekondigde Burgerkabinet voor cultuur – 1455 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Caroline Bastiaens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het Burgerkabinet voor cultuur – 1462 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het Burgerkabinet voor cultuur – 1463 (2014-2015)	5
VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over 'Op naar een Airport Library te Zaventem?' – 1484 (2014-2015)	18
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de etnisch-culturele federaties – 1502 (2014-2015)	21
VRAAG OM UITLEG van Caroline Bastiaens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de invoering van een museumpas – 1586 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Johan Verstreken aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de aanbevelingen van het Netwerk tegen Armoede over de UiTPAS – 1618 (2014-2015)	28

VRAAG OM UITLEG van Martine Fournier aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de begeleiderspas – 1374 (2014-2015)**Voorzitter: de heer Bart Caron****De voorzitter:** Mevrouw Fournier heeft het woord.

Mevrouw Martine Fournier (CD&V): Voorzitter, minister, geachte leden, in 2011 vroeg collega Van Malderen in de commissie Cultuur naar de mogelijkheden om een begeleiderspas in te voeren voor mensen met een handicap. Het is voor hen vaak noodzakelijk om met een begeleider naar een optreden, concert of sportwedstrijd te gaan. Op dit moment is het zo dat de begeleidingspassen vooral een provinciale of lokale zaak zijn. In onder andere Vlaams-Brabant en Limburg is een dergelijke begeleiderspas al enige tijd ingevoerd. Ook heel wat gemeenten en steden zijn ondertussen hun voorbeeld gevolgd. Ook in mijn stad, Menen, hebben we dergelijke passen.

In haar antwoord had toenmalig minister van Cultuur Schauvliege het over de Vlaamse vrijetijdspas. Ze specificeerde daarbij: "Via een doelgroepenbenadering willen we daarmee drempels wegnemen. Die Vlaamse vrijetijdspas biedt ook kansen voor doelgroepen zoals mensen met een beperking. Dat zit mee in het proefproject dat in Aalst loopt." In haar antwoord verwees ze ook naar minister Muyters, die toen vooral focuste op de uitvoering van de overeenkomst uit 2010 met de vzw Intro voor de uitvoering van het project 'Publiekstoegankelijke sportmanifestaties'. Na afloop en evaluatie van dat project zou dan worden bekeken of er een meer uniforme begeleiderspas moest zijn.

Er zijn wat jaren verstreken. De Vrijetijdspas werd inmiddels herdoopt tot UiTPAS, en na de positieve evaluatie van het proefproject in de regio Aalst wordt dit nu verder uitgerold in heel Vlaanderen. Geïnteresseerde steden en gemeenten kunnen tot eind mei een dossier indienen. Op de website van CultuurNet staan de voorwaarden opgesomd, maar over de begeleiderspas voor personen met een handicap vinden we niets terug. Door de interne staatshervorming zullen de provincies zich niet meer mogen inlaten met persoonsgebonden aangelegenheden. Het is dus de vraag of de huidige provinciale projecten nog kunnen blijven bestaan.

Minister, welke initiatieven zijn sinds 2011 genomen om begeleiders gratis of tegen verminderd tarief te laten deelnemen aan cultuur, sport of andere vrijetijdsactiviteiten? Hoe werden dergelijke initiatieven geëvalueerd? Werd de invoering van een Vlaamse begeleiderspas opgenomen in de uitrol van de UiTPAS en zo ja, hoe? Zo neen, waarom niet? Zullen de provincies nog een rol kunnen spelen in de boven-lokale coördinatie en begeleiding van de gemeentelijke en stedelijke initiatieven?

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Mevrouw Manuela Van Werde (N-VA): Ik sluit me hierbij aan. Mevrouw Fournier heeft de situatie goed geschetst, het antwoord van toenmalig minister van Cultuur Schauvliege op de vraag van de heer Van Malderen inbegrepen.

Ik wil daaraan toevoegen dat het Vlaams regeerakkoord op pagina 132 stelt dat de UiTPAS beschikbaar zal worden gemaakt in heel Vlaanderen en dat de veelheid aan kortings-, voordeel-, klanten- en kansengroepen zal worden teruggebracht tot één geautomatiseerd systeem. De UiTPAS is wat dat betreft het geschikte middel, maar is niet alleenzalmakend. De cultuurparticipatie van kansengroepen hangt niet af van de beschikbaarheid van de UiTPAS, en zeker niet van een begeleiderspas. Kansengroepen bereiken is heel intensief werk, mensenwerk, en daarom geloven wij meer in investeren in mensen dan in structuren. Het integreren van zo'n soort begeleiderspas in de werking van de UiTPAS kan echter een onderdeel daarvan zijn.

Minister, mijn vraag aan u sluit dan ook aan bij die van mevrouw Fournier. Kan die begeleiderspas worden geïntegreerd?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Voorzitter, geachte leden, mevrouw Fournier, initiatieven die tussenkomen in de vrijetijdsdeelname van begeleiders van personen met een handicap worden op lokaal – bijvoorbeeld in de stad Mechelen, maar u hebt ook uw eigen gemeente genoemd – en/of provinciaal niveau – bijvoorbeeld in de provincie Vlaams-Brabant, u hebt er ook nog een andere genoemd – ontwikkeld en geïmplementeerd. Ik ga er dan ook van uit dat die initiatieven in de schoot van de lokale besturen en de provincies worden geëvalueerd. Tot op vandaag heeft Vlaanderen ter zake geen initiatieven genomen.

De UiTPAS is, zoals u weet, een vrijetijdspas met een spaar- en voordeelprogramma, die iedereen stimuleert om meer en anders te participeren aan het ruime vrijetijdsaanbod. Lokale besturen die voldoen aan alle voorwaarden, kunnen intekenen op het UiTPAS-systeem, en kunnen na goedkeuring van hun dossier gratis gebruikmaken van de UiTPAS-toepassing en genieten van de gratis dienstverlening van CultuurNet Vlaanderen. Zoals u weet zijn er, naast een aantal verplichte beoordelingscriteria om als lokaal bestuur in te tekenen op de UiTPAS, met name het geïntegreerd vrijetijdsbeleid, het geïntegreerd participatiebeleid, een divers en uitgebreid aanbod, een uitgewerkt zakelijk model, intergemeentelijke samenwerking en de herkenbaarheid van de Vlaamse UiTPAS, ook extra beoordelingscriteria mogelijk. Dat gaat dan over recht hebben op het kansentarief, maar ook over de integratie van bestaande passen. Dan komen we eigenlijk terecht bij het onderwerp van uw vraag.

Een van de voorwaarden is dus het ontwikkelen van een lokaal geïntegreerd en doordacht participatiebeleid, waarin er aandacht is voor het verlagen van drempels voor diverse doelgroepen, niet het minst de financiële drempel voor mensen in armoede. U hebt echter een andere drempel of doelgroep genoemd. Ik kan dat zeker onderschrijven. De mogelijke integratie van een begeleiderspas in de UiTPAS is dus zeker mogelijk, maar is afhankelijk van de lokale invulling van de pas binnen het participatiebeleid van het bestuur of de regio met betrekking tot vrije tijd.

Het opnemen van de begeleiderspas in de UiTPAS is geen verplicht criterium, maar wel een mogelijkheid. Het kan absoluut een plaats krijgen binnen het lokale geïntegreerde participatiebeleid. Toeleiding is immers een gedeelde verantwoordelijkheid van vrijetijdsaanbieders, stads- of gemeentediensten, sociale partners, doelgroepenorganisaties enzovoort. De manier waarop de stad of gemeente haar participatiebeleid invult, gebeurt op maat en autonoom.

Over uw vraag over de rol van de provincies in het geheel, herhaal ik wat ik de voorbije weken heb geantwoord aan andere vraagstellers vanuit andere invalshoeken. Momenteel wordt er in functie van het afslanken van de provinciale bevoegdheden met betrekking tot de persoonsgebonden aangelegenheden een inventarisatie opgemaakt van alle taken en bevoegdheden.

Op basis van deze inventarisatie, die bijna maar nog niet volledig klaar is, wordt bekeken welke taken en middelen vanaf januari 2017 al dan niet zullen worden overgedragen naar de Vlaamse overheid dan wel naar de lokale besturen. Als er goede initiatieven bestaan op het provinciale niveau – u hebt twee provincies genoemd – inzake de begeleiderspas, moeten we uitzoeken hoe we die op de best mogelijke manier kunnen doen landen bij nieuwe ontvangende overheden. Dat is de oefening die we moeten doen. Zal dat op het Vlaamse of op het lokale niveau zijn? Als we zien dat ons centraal aansturingsbeleid voor de UiTPAS lokaal is binnen een Vlaams kader, dan zal het wellicht ook in die richting evolueren. Het belangrijkste is dat we de kracht van het initiatief overeind houden zodat de mensen er gebruik kunnen van maken.

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Mevrouw Martine Fournier (CD&V): Dit is inderdaad een goed initiatief. Vooral lokaal zien we dat het enige positieve impact heeft op mensen met een handicap. Zo kunnen hun begeleiders gemakkelijk meegaan naar een of ander evenement.

Ik zou het jammer vinden dat het gewoon een lokaal initiatief blijft, en dat het niet ruimer wordt opengetrokken naar heel Vlaanderen. Lokaal zijn er heel goede initiatieven op het vlak van cultuur, waar de mensen naartoe kunnen gaan, maar het zou goed zijn dat u dat vanaf 2017, als de rol van de provincies is uitgespeeld, op het Vlaamse niveau coördineert en zo die passen mogelijk maakt voor heel Vlaanderen. Zo krijgen die mensen de mogelijkheid om op concerten of evenementen aanwezig te zijn.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Mevrouw Manuela Van Werde (N-VA): Minister, ik ben blij dat u naast het Vlaamse niveau ook het lokale niveau erkent. Als dat er niet is, heeft de UiTPAS beperkingen.

Minister Sven Gatz: Ik wil nog even verduidelijken dat ik het regeerakkoord wel degelijk wil uitvoeren. Dat wil zeggen dat we met de UiTPAS een dienstverlening aanbieden vanuit het Vlaamse niveau en dat we, waar de lokale besturen erop inspelen, op dit ogenblik de integratie van de begeleiderspas mee kunnen verbeteren. We gaan niet lopen voor we kunnen gaan.

Als we op het einde van deze legislatuur al substantieel gevorderd zijn met het uitrollen van de UiTPAS dan maak ik me sterk dat ook de doelgroep van de begeleiders in veel gemeenten mee zal worden opgenomen. Het blijft een goed samenspel tussen het Vlaamse kader dat we bieden en het initiatiefrecht van de lokale besturen. Zo kunnen we die zaken beter op elkaar aansluiten. Wij bieden het kader, de gemeenten tekenen in en dan bekijken we hoe we de integratie van verschillende passen zo goed mogelijk kunnen doen. Als we dat doen, zitten we al een heel eind in de goede richting.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Yamila Idrissi aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de oprichting van een Burgerkabinet voor cultuur
– 1451 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het door de minister aangekondigde Burgerkabinet voor cultuur
– 1455 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Bastiaens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het Burgerkabinet voor cultuur
– 1462 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het Burgerkabinet voor cultuur
– 1463 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Jean-Jacques De Gucht

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi (sp.a): Minister, begin deze maand kondigde u de oprichting van een Burgerkabinet aan, een participatieproject voor cultuur naar het voorbeeld van de G1000. Een groep van 150 geselecteerde burgers zal de kans krijgen om ideeën aan te dragen en mee vorm te geven aan het Vlaamse cultuurbeleid. Sommigen waren meteen cynisch en sceptisch, nog anderen spraken van een pr-campagne. Sp.a heeft dat onmiddellijk gesteund omdat we denken dat elk initiatief dat het draagvlak van cultuur kan vergroten, onze steun verdient. In de samenleving zijn er vaak heel wat vragen over cultuur. Als het over subsidies gaat, vraagt men vaak of dat wel voldoende draagvlak heeft.

Minister, het is een heel goed initiatief. Maar tegelijk hopen we dat u bij de uitwerking van uw plan rekening zult houden met de organisaties die nu de dialoog tussen de burger en de cultuursector mogelijk maken. Deze organisaties hebben al heel wat knowhow opgebouwd over wat de burger van cultuur verwacht. Het zou zonde zijn mocht hieraan voorbij worden gegaan. Dan doet uw Burgerkabinet dubbel werk.

Het zou goed zijn dat er heel wat diversiteit zit bij die 150 geselecteerde burgers, dat het een weergave is van de samenleving. Anders is het een onderonsje van dezelfde personen. Ik heb wel vragen over de financiering van het project.

Vorig jaar hebt u de culturele instellingen besparingen opgelegd van 4 tot 7,5 procent. Daarbij gaf u hen de raad om in te zetten op alternatieve financiering, meer bepaald crowdfunding en privéfinanciering. Ik had gehoopt dat u met dit innoverend initiatief over cultuur ook crowdfunding zou hebben gehanteerd als financieringsmodel. Dat zou eigenlijk meer passen in de logica. Bovendien was dat een goed voorbeeld geweest. U had een proeftuin kunnen hanteren om na te gaan of en hoe dat mechanisme werkt.

Minister, welke concrete resultaten hoopt u te bereiken met het Burgerkabinet?

Op basis van welke criteria zullen de honderdvijftig deelnemers worden geselecteerd?

Zal de sector betrokken worden bij dit initiatief om dubbel werk te vermijden? Zo ja, op welke manier?

Vindt u dat de cultuursector vandaag niet voldoende zelfkritisch is?

Hoe plant u dit initiatief te financieren?

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

De heer Marius Meremans (N-VA): Minister, ik heb deze vraag al gesteld in de plenaire vergadering en u hebt daar toen ook op geantwoord.

Een aantal van mijn vragen lopen gelijk met die van mevrouw Idrissi. Ik juich de inspraak toe van burgers bij de opmaak van het cultuurbeleid. Daarbij maken we natuurlijk een onderscheid tussen het lokale niveau en het nationale niveau. U zegt ook zelf dat het niet de bedoeling kan zijn dat burgers in de plaats treden van politici en dat de moeilijke en complexe beslissingen worden gedelegeerd aan een geselecteerde groep die dan moet beslissen waar het belastinggeld naartoe moet gaan.

Wat de selectie betreft, hebben we al gezegd dat het moet gaan om een zo divers mogelijke groep van mensen. Het mogen dus niet enkel de 'usual suspects' zijn zoals ik ze toen noemde.

Het Burgerkabinet zou mee moeten beslissen over de besteding van het belastinggeld. Over welke deel van het cultuurbudget gaat het dan?

Welke budget trekt u uit voor de oprichting van het Burgerkabinet?

Zetten we met dit initiatief de deur niet open voor willekeur of voor ingenomenheid? Zullen minder populaire disciplines daar niet de dupe van worden?

De voorzitter: Mevrouw Bastiaens heeft het woord.

Mevrouw Caroline Bastiaens (CD&V): Minister, het kader kennen we intussen allemaal. Daar hoeft ik dan ook niet verder op in te gaan. Tijdens de plenaire vergadering hebt u al wat meer duiding gegeven maar ik heb toch nog een aantal vragen.

Mijn fractie staat mee achter de doelstelling om de democratie te versterken, participatietrajecten op te starten en nieuwe vormen van dialoog te verkennen. Het is ook belangrijk om op alle mogelijke manieren mensen te betrekken bij het beleid en zo een breder draagvlak te creëren.

Ervaringen met andere participatietrajecten hebben ons echter een aantal zaken geleerd waar we de nodige aandacht aan moeten besteden. Wanneer mensen deelnemen aan participatietrajecten en een inbreng doen, verwachten zij terecht dat daar effectief iets mee zal gebeuren. Hoe zult u daarmee omgaan? We moeten op voorhand duidelijk maken wat de uiteindelijke finaliteit is van de inbreng van die mensen.

De dialoog tussen de deelnemers van die trajecten kan het best op een gestructureerde manier worden aangepakt, georganiseerd en begeleid. Die begeleiding kan het best gebeuren door mensen met een zekere expertise op dat vlak.

Wat de samenstelling van het panel betreft, zijn er al vragen gesteld. Het ging onder andere over de zogenaamde usual suspects. U hebt zelf gezegd dat het panel representatief moet zijn. Op een panel van 150 mensen moet dat wel lukken maar toch is dat niet zo evident.

Tijdens het minidebat dat we hebben gevoerd in de plenaire vergadering gaf u het voorbeeld van personen met een laag inkomen. Straks zal de heer Verstreken nog ingaan op het gesprek dat u hebt gehad met het Netwerk tegen Armoede. Voor mensen in armoede is het heel moeilijk om te participeren. Het is dan ook terecht dat u wilt dat die mensen mee in het panel zitten. De drempel om deel te nemen zijn echter hoog. Zult u dan gebruik maken van bijvoorbeeld het Netwerk tegen Armoede om mensen te stimuleren om mee te doen? Dat is op zich een goede zaak maar het staat ook een beetje haaks op uw uitspraak dat de mensen die in het panel moeten zitten niet in die mate betrokken mogen zijn bij het middenveld. Ik voel daar een zekere spanning. Kunt u daar wat meer toelichting bij geven?

Mevrouw Idrissi heeft ook verwezen naar het vroegere initiatief 'Iedereen kan zetelen'. Daarvan hebben we waarschijnlijk nog een databank van mensen die zich toen hebben aangemeld. Zal daaruit worden geput?

Dan heb ik nog een technisch vraagje. Hoe ziet u dit initiatief in relatie tot de cultuurpactwetgeving?

U verwees zelf ook – en terecht – naar het Cultuurforum. Het ene vult het andere aan. Kunt u zeggen wanneer het Cultuurforum in 2015 zal plaatsvinden? Misschien heb ik iets gemist, maar ik heb er nog niet zoveel van gehoord. Kunt u ingaan op de complementariteit tussen het Cultuurforum en het Burgerkabinet?

De socio-culturele organisaties hebben onder andere als opdracht mensen begeleiden in cultuurparticipatie. Geeft u met dit initiatief aan dat zij deze opdracht niet voldoende opnemen, en dat er daarom nood is aan dit Burgerkabinet? Of niet?

Er zijn de afgelopen jaren al heel wat aanbevelingen gedaan en er is al veel gestudeerd op het participatiebeleid en hoe we dat verder kunnen uitbouwen. Hoe zult u verder omgaan met de beleidsaanbevelingen die al klaarliggen om cultuurparticipatie uit te werken? Hoe zullen die in het hele traject mee opgenomen worden?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron (Groen): Ik zal niet herhalen wat mijn collega's hebben gezegd en wat in de persmededeling van de minister staat. Het was wel even schrikken. Het was voor velen van ons een verrassing. Maar laat ons ook zeggen dat een verrassing heel aangenaam kan zijn.

Minister, het roept wel veel vragen op. Vooral omdat u in uw initiële tekst geen melding maakte van andere vormen van participatie en inspraak ten aanzien van het cultuurbeleid. De eerste reacties zijn daardoor zeer sterk bepaald. Die van mij ook, trouwens. We hebben er daarna over getwitterd en gecommuniceerd via de sociale media, om dat uit te klaren. U had dat kunnen vermijden en u had nog meer supporters voor het initiatief kunnen krijgen. Soms is een debatje goed om de aandacht te trekken op een thema. Ik ben mij daar goed van bewust. Er zijn hier nog collega's in de zaal die die techniek hanteren. *(Opmerkingen)*

Minister, iedereen krijgt de mogelijkheid om zich kandidaat te stellen. Er is al wat gepraat over de procedure. Dat is een bekommernis. Als je vormen van deliberatieve democratie installeert, moet je dat serieus doen. Daarmee bedoel ik dat je ten aanzien van de participanten en de bredere bevolking, ten aanzien van al wie zijn vertrouwen schenkt aan zo'n geselecteerde groep, al dan niet via een steekproef, de uitkomst niet in de wind kunt slaan. Dat is altijd een lastig punt. De lokale besturen hebben daar veel ervaring mee. Dat is niet gemakkelijk.

U verwees in uw reacties onder meer naar mijn stad, om een gelijkaardige vorm van deliberatieve democratie aan te wijzen. Ik kan u zeggen dat het niet zo eenvoudig en trouwens ook niet zo eenduidig loopt.

Ik ben zelf een voormalige bestuurder van De Wakkere Burger. Ik heb dus in mijn professionele carrière alle vormen van burgerparticipatie gesteund. Bij het toepassen ervan ben ik altijd gebotst op heel veel hindernissen en problemen. Goede vormen van participatie en inspraak zijn, naast de representatieve democratie, altijd een mix van gelegenheidsfora, formele adviesstructuren en vertegenwoordigers van het formele middenveld. Nooit komt het ene in de plaats van het andere. Het gaat over complementaire instrumenten. Op het einde beslist de regering. Het is zoals bij een voetbaltornooi: het is twee keer elf tegen elf en op het einde winnen de Duitsers. Het is van dezelfde orde.

Als we dit toevoegen aan de bestaande adviesraden, moeten we maken dat die taakstellingen ten opzichte van elkaar duidelijk zijn en dat ze niet in elkaars plaats komen. Daarnaast ben ik wat ongerust. Over cultuur en over kunst spreken met een geselecteerd deel van de bevolking...

Velen in deze zaal verdedigen met enige koppigheid in de politiek dat we een cultuurbeleid moeten voeren. Vraag nu eens, bij wijze van populistische stelling, aan grote delen van de bevolking wat de prioriteit is – en dat kun je gemakkelijk manipuleren, dat weten we – dan zal cultuur heel vaak op de laatste plaats komen en is er een kans dat heel veel dingen negatief worden gepercipieerd door de bevolking. Ik zou niet willen dat elke vorm van cultuurbeleid, of het nu om participatie gaat zoals bij uw eerste Burgerkabinet, dan wel over de vraag of we de opera moeten subsidiëren of sociaal-cultureel werk moeten ondersteunen, in een ja-neenverhaal terechtkomt en dat we een soort van grootste gemene deler krijgen. Dat gevaar is groot omdat je bij een deliberatieve democratie heel vaak

het probleem loskoppelt van de context. Cultuurbeleid kun je niet in stukjes kappen en hakken, en je kunt het ook niet losmaken van de samenleving. Daar ben ik altijd zo ongerust over.

De G1000 was een breed debat over de grote maatschappelijke vragen. Het ging niet over concrete toepassingen. Dat is voor een groot en breed debat zinvol. Maar hoe concreter het wordt, hoe delicateser.

Minister, de eerste reactie was, ook van mijn kant uit, zeer kritisch. Aan de ene kant worden er in de cultuursector besparingen doorgevoerd. Dat doet heel veel mensen in die sector pijn, mezelf inclusief. Aan de andere kant wordt een nieuw initiatief opgezet. Dat wringt.

Minister, hoe ziet u de onlinebevraging? Hoe zult u dat panel selecteren? Kan zo'n klein panel representatief worden genoemd? Dat is natuurlijk het eeuwige probleem. Is er in een Burgerkabinet plaats voor medewerkers van verenigingen, musea en kunstorganisaties? Of wilt u daar nu net buiten blijven?

Aan welk profiel moet die externe organisatie die het panel samenstelt, beantwoorden? U hebt immers gezegd dat te zullen uitbesteden. Hoe zult u met de besluiten en de voorstellen van dat burgerpanel omgaan? Zult u alleen die oppikken die in uw beleidsnota staan? We hebben ondertussen wel geleerd dat die nota geen bijbel is, en dat u ook geen bevrijdingstheoloog bent, gelukkig maar. Wat gaat u doen met confronterende voorstellen? Dat lijkt me immers best mogelijk. Ik heb die vrees net geschetst.

Zult u die voorstellen ook voorleggen aan die andere participatieorganen, zoals de strategische adviesraad, het parlement en belangenbehartigers uit de culturele sector? Wat is uw ritme en timing? Is het een jaarlijks gebeuren? Hoe wilt u dat doen? Worden er ook andere thema's aangekaart? Nu bakent u dit af tot cultuurparticipatie. Hoe verhoudt dit initiatief zich tot vele andere, veeleer bottom-up gegroeide initiatieven, zoals Hart boven Hard of State of the Arts?

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik vind het altijd interessant dat men meer democratie in de besluitvorming probeert te brengen. Ik vind het Burgerkabinet dus een goede stap in die richting, maar dat zal u waarschijnlijk niet verbazen. Sommige leden zetelden ook al in de vorige legislatuur in deze commissie. Ik heb toen ook voorgesteld naar een systeem te gaan waarbij in de grote kunstinstellingen over een bepaald percentage zou worden beslist door het publiek. Mijnheer Caron, u herinnert zich dat nog. U was daar toen laaiend enthousiast over. *(Opmerkingen van de heer Bart Caron)*

Ik hoop dat u dat ook in de toekomst zult blijven ondersteunen, om die democratie in die instellingen verder door te voeren en zo het publiek dichterbij te brengen.

Alle gekheid op een stokje, ik vind dit een heel goed idee. Natuurlijk zal dit, net zoals elke daad van de uitvoerende macht, worden geëvalueerd, en waar nodig bijgesteld. Het volgende verbaast me echter: zoveel partijen huldigen altijd het grote idee van democratie, maar als we dan proberen om het publiek maximaal te betrekken en dat democratische gegeven naar voren te brengen, dan staat men daar toch heel wantrouwig tegenover. Jawel, we hebben dat kunnen lezen in de kranten. We hebben dat kunnen zien in het debat in het parlement. Ik ben echter blij te zien dat men al grotendeels in de richting van de minister aan het schuiven is, en ik ben ervan overtuigd dat na het antwoord van de minister iedereen akkoord zal gaan, en hier heel tevreden zal buitengaan. *(Gelach)*

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Mijnheer De Gucht, dank u wel voor deze hooggespannen verwachtingen.

Geachte leden, zoals ik al in de plenaire vergadering van 11 maart aanhaalde, ben ik – en ik denk dat ik daarin niet alleen ben – al heel mijn loopbaan op zoek naar methodes om de democratie te verbeteren. Doorheen de afgelopen jaren heb ik mogen vaststellen dat vormen van participatieve en delibererende democratie in binnen- en buitenland tot successen hebben geleid. Hoe men die dan als een succes evalueert, dat is dan weer een vorm van maatschappelijk debat, maar ze hebben in ieder geval de democratie wel kunnen verstevigen. Concreet zijn er grondwetswijzigingen in IJsland en Ierland geweest, en zijn er een aantal steden, ook grotere steden, in Nederland waar men structureel met burgerinspraak omgaat. Bij ons zijn er zeker lokale initiatieven ter zake, van Kortrijk tot Antwerpen, en ik ga de andere steden niet noemen.

Het regeerakkoord en de beleidsnota zijn zeer belangrijk, maar soms krijgt men goede ideeën achteraf. Meer moet men daar niet altijd achter zoeken. Het zou natuurlijk vervelend zijn, mocht ik een goed idee hebben dat contrair is aan het regeerakkoord. Dat zou me voor een persoonlijk gewetensprobleem kunnen stellen. Ik denk echter niet dat dit in deze zaak het geval is. Het idee van het Burgerkabinet lijkt me wel degelijk complementair aan het regeerakkoord. Het is een kans om ook naar de burgers te luisteren. Zij zijn tenslotte betrokken, als consumenten, maar ook als deelnemers, en soms als makers van cultuur in de hele sector.

U weet hoe onze democratie werkt. We zijn die hier en nu aan het toepassen, met de vragen van parlementsleden aan de uitvoerende macht. We hebben ook al heel lang een goed functionerende derde laag. Zelfs in tijden waarin bijvoorbeeld het sociaal overleg in vraag wordt gesteld of onder druk staat, miskent niemand de rol van het sociaal overleg op zich. Ook in andere lagen merk je dat wij toch een overlegdemocratie zijn, wat ons in het verleden toch ook al heel wat goeds heeft gebracht. Met andere woorden, het middenveld is zeer belangrijk. Het zorgt ervoor dat de belangen van zijn sector worden behartigd. Ik krijg regelmatig middenveldorganisaties over de vloer op mijn kabinet, of ik ga ermee in debat, zoals deze week nog in Gent. Dat is iets wat ik graag doe en wat ik noodzakelijk vind als beleidsvoerder. Het is dus geen bijkomstigheid.

Ik zie het Burgerkabinet dus als een extra laag in het beleidsproces. Het zal dus niet in mijn plaats als minister treden, noch in die van het parlement, noch in die van het middenveld. Ik zal daar straks wat meer duidelijkheid proberen over te geven. Inderdaad, op het einde van een heel traject van inspraak en participatie beslist de regering. We spelen de rol die ons in het geheel is toebedeeld. Het gebruik van dit proces laat volgens mij echter toe beslissingen te nemen met een grotere legitimiteit en draagvlak. Dat is in elk geval onze hoop. Daarvan gaan we uit.

Het Burgerkabinet hoeft de besluitvorming niet te vertragen. Dit initiatief kan onze democratie verrijken, verdiepen en versterken. Ik ben ervan overtuigd dat iedereen in deze zaal als vertegenwoordiger van het volk het nut van dit Burgerkabinet inziet, en hoop in u allen bondgenoten te mogen vinden. Zo ervaar ik uw vragen toch.

Dit was een algemene inleiding. Ik wil ook nog wijzen op het volgende. In sommige vragen werd gewag gemaakt van de Verenigde Staten. Mijnheer Meremans, dat was bij u ook zo. Een onzorgvuldig journalist heeft van 'Verenigde Naties' 'Verenigde Staten' gemaakt, en zo gaat dat dan stroomafwaarts. Bij mijn weten is de burgerinspraak in de Verenigde Staten veeleer beperkt, maar ik zal me niet wagen aan diplomatieke incidenten. Ik doelde dus wel degelijk op de Verenigde Naties. Daar ligt die basis toch al minstens sedert 1992.

Hoe moet u die selectie van die 150 mensen precies zien? Een externe organisatie die over de nodige expertise beschikt, zal die 150 mensen selecteren, alsook de mensen voor de online bevraging. Ik ben blij u te kunnen melden dat mijn kabinet nu reeds een behoorlijk aantal vrijwillige aanmeldingen heeft ontvangen. Vandaag zijn dat er 110. Dat betekent echter niet dat die 110 mensen in dat Burgerkabinet zullen zetelen. Dat is zeker mogelijk, maar we mogen niet in die val trappen dat alleen de spontane aanbieders dat kabinet kunnen vormen. Wij zullen de vragen of kandidaturen die er nog binnenkomen, dus bundelen. Zodra de externe organisatie is aangeduid, via een normale juridische procedure van beperkte offerteaanvraag, zullen we die spontane aanmeldingen aan deze organisatie overmaken. Die zal dan haar expertise gebruiken om tot het nodige aantal deelnemers te komen. De kans bestaat inderdaad dat sommige usual suspects zich kandidaat zullen stellen voor dit initiatief. Dat mag ook. Het is op zichzelf niet de bedoeling, maar ik sluit ook niet uit dat een aantal meer bedreven cultuurmensen daar deel van zouden uitmaken. Ik wil echter wel dat er wordt gewaakt over het juiste evenwicht bij de 150 mensen die finaal dat Burgerkabinet zullen bevrouwen en bemannen. Ik zal daar straks nog wat dieper op ingaan.

Mevrouw Bastiaens, u had een vraag over mijn vraag aan het Netwerk tegen Armoede. Het lijkt me zinvol dat niet de veldwerkers daarin zouden zetelen, maar wel de doelgroep zelf. Wel kunnen we via de veldwerkers vragen of een aantal van die mensen bereid zijn in dat panel te zitten. Ik heb onlangs met een aantal van die mensen contact gehad, en ik moet zeggen dat de deskundigheid vanuit hun perspectief, en ook de gezonde assertiviteit die ze hadden, voor mij een enorme meevaller was. Ik denk dat die mensen ook echt wel een heel goede, volwaardige rol in dat kabinet kunnen spelen, dat ze er niet als dutsjes bij moeten zitten. Zo zouden we het dus doen. We zullen voor een aantal moeilijker te bereiken doelgroepen aan onze externe partners vragen contact op te nemen met een aantal middenveldorganisaties, om te zien hoe een aantal mensen die zij bereiken op het terrein, bij die 150 mensen zouden kunnen komen. Op die manier gebruiken we dus ook de positieve expertise van het middenveld of een deel ervan om tot een zo breed mogelijke groep te komen.

Er was ook het voorstel om de databank 'Iedereen kan zetelen' in dezen te gebruiken. Dat is een mogelijkheid die ik zeker voor ogen houd, op voorwaarde dat we ook daar de representativiteit in het algemeen bekijken. We moeten ook eens bekijken of dit niet in strijd is met de privacywetgeving. Maar goed, we zouden dat platform 'Iedereen kan zetelen' ook kunnen gebruiken als een vorm van kandidaatstelling, van betrokkenheid bij het cultuurbeleid. We moeten dus eens bekijken of dat ook een aantal mensen bevat die daarin zouden kunnen zetelen.

De representativiteit van het Burgerkabinet is natuurlijk belangrijk. Zoals ik eerder aanhaalde, is het niet de bedoeling mensen aan te trekken die nu al allemaal deel uitmaken van het middenveld. We willen uiteenlopende profielen. Bij de selectie zal onze externe partner er dus goed over moeten waken dat er sprake is van verschillende inkomensniveaus, verschillende opleidingen, leeftijden, beroepsachtergronden, verschillen qua gender, woonplaats, diversiteit, personen met een beperking. Dit moet dus zo breed mogelijk.

Het is de bedoeling dat zowel de eerste ideeën als de 150 mensen van het panel voortvloeien uit de grotere onlinebevraging. Daar kunnen we zeker verder op ingaan, maar ik wil nog met de organisatie die uiteindelijk zal worden gekozen, bekijken van welke volgorde er sprake moet zijn van die onlinebevraging ten opzichte van dat Burgerkabinet, met 150 mensen die elkaar in het echt ontmoeten, in kleinere groepen of de hele groep. Ter zake moet er een goed samenspel zijn, maar ik reken ook een beetje op hun expertise over de vraag hoe we dat het best aanpakken.

Als we streven naar voldoende pluriformiteit, en dat zullen we doen, dan denk ik wel dat de representativiteit kan worden gegarandeerd. Het Burgerkabinet is echter tegelijkertijd ook een focusgroep, die binnen een klein tijdsbestek een onderwerp tot in de diepte kan uitspitten, en daarna opnieuw met de grote onlinegroep resultaten kan aftoetsen. De sterkte van deliberatieve processen zit net in het discussiëren en brainstormen in een kleinere groep. Als lokale bestuurders weet u dat ook. In kleinere groepen kunnen stemmen worden gehoord die anders zouden tenietgaan in een grote groep, door podiumvrees, omdat ze misschien met tafelspringers samenzitten en dergelijke. Het is duidelijk gebleken uit initiatieven in landen waar men ervaring heeft met dit soort processen, dat het raadzaam is om met niet al te grote deelgroepen te werken.

Bovendien heb ik bij de grootte van het panel rekening gehouden met budgettaire beperkingen. Dat heb ik ook in de plenaire vergadering gezegd. Ik ken de precieze afrekening van de G1000 niet, maar dat is zeker geen gratis oefening geweest. Ik kom straks terug op het budgettaire. Ik heb geprobeerd dit alles zo representatief en pluriform mogelijk te doen, maar toch ook binnen redelijke budgettaire grenzen.

Dan is er de discussie over het Cultuurpact. Dat is wel een terechte vraag. Die hadden we onszelf nog niet gesteld, maar nu hebt u ze gesteld. Ik zal proberen er een antwoord op te geven. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat de mensen hun filosofische of ideologische overtuiging vooraf kenbaar moeten maken. Misschien zal die tijdens de debatten wel duidelijk worden. Het is de bedoeling om met betrekking tot cultuurparticipatie te vertrekken vanuit het perspectief van de burger, de niet-georganiseerde cultuurconsument, de belastingbetaler, de kiezer, en niet vanuit partijpolitiek, ideologisch of filosofisch perspectief. Het Burgerkabinet is dus een aanvulling op de conventionele inspraakkanalen of adviesorganen, en dus geen vervanging. Ik heb dat juridisch nagevraagd en denk dat het Burgerkabinet de algemene principes van de reeds lang bestaande en ongewijzigde Cultuurpactwetgeving in acht neemt, ook al is inzake inspraak de verbijzondering – de artikelen 6 en 7 van de Cultuurpactwetgeving – van de algemene principes – artikel 3 van de Cultuurpactwetgeving – gericht op permanente adviesorganen die hoofdzakelijk uit het middenveld zijn samengesteld.

Hoe zullen we dubbel werk vermijden? Dat is in elk geval de bedoeling, maar dat heeft natuurlijk ook te maken met de doelstelling van een Burgerkabinet. Uiteraard zullen daar discussies aan bod komen die al aan bod zijn gekomen. In bepaalde gevallen bestaat de kans – maar ik weet niet of dat een risico is – dat men het warm water opnieuw zal uitvinden. Het Burgerkabinet heeft echter twee doelstellingen. Het moet nieuwe inhoudelijke elementen aanbrengen voor het beleid. Misschien gebeurt dat, misschien niet. Het moet tegelijkertijd ook de legitimiteit van de democratie vergroten door burgers te laten ervaren wat het is om gezamenlijk tot besluitvorming te komen. Dat is voor mij toch ook een belangrijke waarde op zich.

Ik waardeer en respecteer de cultuursector en het culturele middenveld enorm. Ik denk dat ze niet kunnen klagen als het gaat over een rechtstreekse dialoog met mezelf en mijn medewerkers, via informele en formele kanalen. De deur staat altijd open. Ik ben bereid naar hen te luisteren en met hen in discussie te gaan. Ik zet dit Burgerkabinet dus niet op om aan de sector voorbij te gaan, integendeel. Het zou zeer onverstandig van me zijn, mocht ik dat wel doen of proberen.

Dit initiatief biedt mij de kans rechtstreeks te luisteren naar de burger – burger met of zonder hoofdletter, dat laat ik aan u over – en biedt de sector de kans om eens mee te luisteren naar de meningen, wensen of kritiek van die potentiële cultuurgebruikers.

Ik wens de twee sporen van het middenveld en het Burgerkabinet in september dit jaar te laten samenvallen, waarbij het Cultuurforum op 28 september zou

plaatsvinden. De resultaten van het Burgerkabinet zullen van bij de aanvang worden gedeeld met het forum zodat het die kan meenemen in de besprekingen. Het zal u niet verbazen dat het Cultuurforum zich zal buigen over cultuurparticipatie. We dachten eerst aan verschillende thema's: een bepaald inhoudelijk thema voor het Cultuurforum en een ander voor het Burgerkabinet, maar finaal leek het ons toch voor de hand te liggen om beide te laten gaan over cultuurparticipatie. Op die manier kunnen wij een mooi samenspel van de verschillende democratische niveaus organiseren en kunnen we snel resultaten boeken, op een vlotte manier en zonder vertragingen.

Een onlinebevraging laat toe veel burgers te bereiken op een heel praktische manier. U moet zich dit voorstellen als een chatroom waarin een moderator vragen zal stellen en probeert een debat op gang te brengen. Het panel van 150 leden kan dan het resultaat van deze sessie behandelen en verder uitwerken tot een eindvisie. Die kan eventueel opnieuw worden afgetoetst met het onlinepanel. Maar dat moeten we nog bekijken. Op deze manier kan er dus worden gewerkt met een soort van zandlopersysteem waarbij het resultaat steeds concreter wordt, maar tegelijk breed wordt gedragen.

Het Burgerkabinet zal niet moeten beslissen over de besteding van een deel van het belastinggeld. Het zal zich in dit geval enkel kunnen buigen over het thema cultuurparticipatie. Eerst wil ik een iets veiliger discussie over hoe dat allemaal verloopt. Voor de toekomst sluit ik niet noodzakelijk pistes uit, maar ik wil rustig opbouwen. Het zou kunnen dat de resultaten aansturen op zaken die met middelen te maken hebben, investeringen bijvoorbeeld, maar het is dan aan mij en u als parlementsleden om dat ten opzichte van het Burgerkabinet verder uit te klaren.

Welke concrete resultaten hoop ik te bereiken? Mijnheer Caron, u moet dit niet zien als een soort referendum. Er zijn bepaalde, zeer gevaarlijke, populistische vragen die men kan voorleggen in een ja-neenverhaal. Dat is niet de bedoeling. Ik ben meer geïnteresseerd in het hoe. Ik geef u een heel concreet voorbeeld dat dicht staat bij een debat dat nog warm is. Het lijkt me niet verstandig – sommigen zouden kunnen zeggen: je durft niet – om te vragen aan een Burgerkabinet of ze vinden dat de Vlaamse Regering de bibliotheken verder moet blijven verplichten of niet. Dat lijkt me een verstandige vraag en ik denk dat het antwoord voor de hand zal liggen. Wellicht zal 90 procent ja zeggen. Maar mocht ik hierover debatteren, dan zou ik willen weten wat er voor hen nodig is om die bibliotheek in die gemeente te verankeren, hoe ze beter kan werken, hoe ze meer mensen kan bereiken. De hoe-vraag lijkt me belangrijker dan de wat-vraag. Met wat-vragen kunnen we een heel gemakkelijk steekspel spelen, waarbij ieder van ons wel een vraag kan bedenken die de andere jent en op die manier een referendumtechniek misbruikt voor een maatschappelijk debat dat er dan geen is. Die dingen wil ik vermijden. Ik wil gaan naar de hoe-vraag.

Ik hoop met het Burgerkabinet een breed gedragen en creatieve visie rond cultuurparticipatie te kunnen creëren. Ik wil die visie integreren in mijn beleidsbrief. Vandaar de timing. Het is allemaal vrij krap. Als het allemaal lukt, wil ik dat volgend jaar wat meer naar voren schuiven. Het kan best zijn dat de voorstellen van het Burgerkabinet niet realistisch zijn of dat wij ze als niet realistisch beoordelen, of in tegenspraak zijn met het regeerakkoord. De gedachten zijn vrij. Maar dan is het aan ons – in de eerste plaats aan mij – om deze tegen te spreken, tegen te argumenteren of te vertalen tot wat mogelijk is. Ik reken hierbij op de kennis en de ervaring van de begeleidende organisatie, om ook duidelijk te stellen wat realistische verwachtingen zijn en wat niet.

Voorstellen die al in mijn beleidsnota staan, zal ik uiteraard uitvoeren. Het is de bedoeling mijn beleid te verrijken en dus hoop ik op nieuwe voorstellen voor mijn beleidsbrief. Ik zal de resultaten van het Burgerkabinet publiek maken. Ik kijk er

alvast naar uit om deze met u, de sector en alle andere beleidsactoren te bediscussiëren. Ik hoop dat de resultaten van het Burgerkabinet samen met de vele studies en aanbevelingen die de laatste jaren rond cultuurparticipatie werden gepubliceerd, en die ik niet zal veronachtzamen, de cultuurparticipatie zullen versterken en verdiepen.

Het eerste Burgerkabinet is een experiment, zelfs al zijn er al dingen lokaal of in andere landen gebeurd. Ik wil dat eerst bekijken en evalueren, en dit met u delen. Als dit experiment lukt, wil ik het voortzetten binnen mijn verschillende beleidsdomeinen. Er was onmiddellijk een pientere journalist van de VRT die vroeg waarom ik de beheersovereenkomst van de VRT niet zou voorleggen aan een Burgerkabinet. Iedereen denkt altijd onmiddellijk aan de techniek die hem of haar kan helpen.

Er is al een publieksbevraging binnen de decretale voorbereiding van de beheersovereenkomst. Dat is geen Burgerkabinet, maar we gaan met die bevraging in een openbaar debat rekening moeten houden om te zien hoe men daarover denkt. In de toekomst kan dit ook voor andere beleidsdomeinen dienstig zijn. Op dit moment ligt mijn focus op de goede werking van het eerste Burgerkabinet.

Het primaat van de politiek blijft met het Burgerkabinet overeind. U weet allemaal wat het primaat van de politiek vandaag nog betekent? We moeten onze rol in het geheel kennen. Mensen houden vandaag blijkbaar nog steeds van sterk leiderschap. Tegelijk wordt sterk leiderschap sterker wanneer men meer rekening houdt met de verschillende lagen, met u geachte collega's, met het middenveld en met het Burgerkabinet.

De regering en het parlement blijven beslissen na advies van het middenveld en de burger. Ik begrijp uw bezorgdheid over de minder populaire disciplines. Als we het goed aanpakken, kunnen we de populariteit van cultuur in de breedte versterken.

Er zijn initiatieven zoals Hart boven Hard en State of the Arts en die zijn zeer nuttig. Ik heb daar contact mee. Ze vertolken dikwijls de stem uit de sector zelf. Soms zitten ze op de wip, deels burgers, deels sector. Ik zie ze dus als een onderdeel van het middenveld en luister graag naar hun kritische bevindingen in verband met cultuurparticipatie tijdens het Cultuurforum. Ik twijfel er niet aan dat de cultuursector zichzelf in vraag kan stellen. Net daarom denk ik dat de sector kan leren uit wat de burger vooropstelt. Op deze manier krijgen de sector en wijzelf misschien wel nieuwe creatieve ideeën.

Aan welk profiel moet de externe organisatie, die het panel samenstelt, beantwoorden? Ik heb aan mijn administratie gevraagd op zoek te gaan naar een organisatie of een samenwerkingsverband van organisaties – er zijn er niet zo geweldig veel – dat vier deelopdrachten kan uitvoeren: de selectie, het ter beschikking stellen van een elektronisch platform, alles wat met organisatie en begeleiding van de elektronische bevraging en de procesbegeleiding te maken heeft, en het produceren van een eindrapport. De verschillende kandidaturen zullen worden beoordeeld volgens prijs, kwaliteitsvereisten, aanpak en methodologie. Het lastenboek daarover is al vrijgegeven. Het is trouwens ook publiek. Die zaken zijn voor iedereen toegankelijk. Mijn administratie zal de kandidaturen beoordelen volgens voorgaande criteria en hieruit de organisatie met de beste score aanduiden.

De financiering is al even aan bod gekomen tijdens de plenaire vergadering. De procedure voor de gunning van een organisatie voor het Burgerkabinet wordt gedaan via een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking van diensten. Deze gunningswijze laat toe een project toe te wijzen met een

maximale kostprijs van 85.000 euro. Ik heb tijdens de plenaire vergadering gezegd dat de cultuurfors van de laatste jaren een kostprijs hadden van 32.000 euro tot ongeveer 73.000 euro. Ik wens me binnen een redelijke vork te positioneren, veeleer naar beneden dan naar boven. Het is mijn bedoeling om met de kostprijs in de sfeer te blijven van wat het Cultuurfors heeft gekost in de vorige legislatuur. Dat lijkt mij een acceptabel kader.

Tot slot, ik heb over de besparingen, die we allemaal een niet meteen na te streven beleidsmodel vinden, niet gezegd dat je als organisatie nu maar middelen uit de markt moet halen. Zo heb ik het niet gezegd. Ik wil dat wel als geleidelijke mogelijkheid creëren voor de organisaties. Daar zullen we het met de visienota volgende week verder over hebben. Dit is een versterking van het besluitvormingsproces. Er zijn dingen die ik niet meteen aan de markt overlaat. Om het met een boutade te zeggen: 'Your Burgerkabinet sponsored by Duvel' zie ik niet meteen zitten.

Ik hoop dat ik hiermee het initiatief wat heb gedemystificeerd en ik ben tevreden met de brede steun – al is die soms kritisch, maar dat mag – vanuit deze commissie en dit parlement.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi (sp-a): Minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreid antwoord en vooral voor die uitsmijter over 'Burgerkabinet powered by Duvel of Stella'. Ik ben blij dat u dat inziert, maar het had wel een interessant experiment kunnen zijn om te kijken of die alternatieve financiering wel of niet werkt.

U hebt in het begin gezegd dat het legitimiteit en draagvlak zou creëren. Toen ik dat hoorde, fronste ik even mijn wenkbrauwen. Legitimiteit voor wat? Voor een beleid waar je voor of tegen kunt zijn? Met zo'n Burgerkabinet kun je heel veel kanten uit. Gaandeweg ben ik iets of wat gerustgesteld in die piste, omdat u er zich bewust van bent dat het niet gaat om de wat-vraag, maar om de hoe-vraag, waardoor je eigenlijk betrokkenheid creëert. Dat het niet zo is dat de Vlaamse Regering zich gaat enten op wat er uit het Burgerkabinet komt om een beslissing al dan niet door te duwen, die dan naar het parlement zou komen. Dat zou wat kort door de bocht zijn en aan de finaliteit van het Burgerkabinet voorbij gaan.

U zei dat u de verenigingen van mensen in armoede daarbij wil betrekken, en dat vond ik een interessante piste. Misschien is dat ook voor de etnisch-culturele minderheden een idee. Anders ga je die veel moeilijker kunnen bereiken. Je zult wellicht wel hebben gezien bij de 120 vrijwillige aanmeldingen, dat het bijna een homogene groep is, dat het niet de mensen zijn van de verenigingen van mensen in armoede of van de etnisch-culturele minderheden.

Ik blijf het een zeer interessant experiment vinden en ik blijf het ook toejuichen. Het kan het debat over cultuur verruimen. Het is interessant. Ik kijk dan ook uit naar de eerste resultaten van dit experiment.

De heer Marius Meremans (N-VA): Toch even een insmijter in plaats van een uitsmijter. Burgerbewegingen, wie zijn ze, wat doen ze? Ik heb geen enkel probleem met bewegingen die ontstaan vanuit burgers. Ik wil wel waarschuwen dat de term burgerbeweging nogal snel wordt gebruikt. Je ziet dan dat hele afdelingen van politieke partijen lid zijn van die burgerbeweging. Dan zijn de politieke partijen ook allemaal burgerbewegingen, we zijn immers allemaal burgers. Zo kunnen we nog een tijdje doorgaan. Soms dekt de term de lading dus niet, maar wordt die gebruikt om bepaalde zaken te poneren. Dat mag allemaal, maar ik sta er wel kritisch tegenover.

Minister, ik wil dit zeker een kans geven. U zei dat het overleg met het middenveld en, complementair daaraan het Burgerkabinet, belangrijk is. Dat is

een goede zaak. Het is goed dat u zegt dat ze niet gaan beslissen over belastinggeld. Wat mij betreft, blijft dat ook zo. U zei dat het enkel over participatie gaat. Het primaat van de politiek blijft bestaan. Ik blijf dus voorzichtig positief, maar het blijft zoeken naar een evenwicht.

Ik heb helemaal niets tegen inspraak. U had het over de bibliotheken, maar dat lijkt me net iets voor de lokale overheid. De gemeente zal meer autonomie krijgen, dus wordt de inspraak van de burger essentieel. Zoals u het nu hebt voorgesteld, kan ik erin meegaan, zij het met een gezond wantrouwen, zoals gewoonlijk.

Mevrouw Caroline Bastiaens (CD&V): Minister, ik ben blij dat u de expertise van het middenveld mee zult inschakelen om een goed panel samen te stellen. Ik zie die insteek als een antwoord op mijn vraag of de socio-culturele organisaties hun opdracht voldoende opnemen. Op die manier erkent u dat zij dat doen.

Ik waardeer dat u de complementariteit met het cultuurforum verder hebt toegelicht en dat er in september een nieuw cultuurforum komt. We zullen dan zien hoe dat samenspel tot resultaten kan leiden.

Ik ben heel blij met de aandacht die u besteedt aan het proces. U bent daar uitgebreid op ingegaan. Dat proces is heel belangrijk om het initiatief te laten slagen. Ik ben dan ook heel nieuwsgierig welke organisatie deze opdracht zal willen en kunnen opnemen. De opdracht is niet evident.

Verder ben ik benieuwd of er nieuwe ideeën zullen uitkomen en zo ja, welke.

We blijven dit initiatief positief en kritisch opvolgen. Mijnheer De Gucht, wanneer ik de woorden positief en kritisch gebruik, dan is dat niet omdat ik in een kramp zou schieten wanneer het woord participatie valt, integendeel. De democratie is me heel dierbaar en net daarom mogen nieuwe initiatieven die we nemen geen doekje voor het bloeden zijn maar net iets dat een positieve bijdrage kan leveren. We moeten daar omzichtig mee omspringen maar omzichtig betekent daarom niet terughoudend.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron (Groen): Minister, uw verduidelijking stelt me in grote mate gerust. Let's go, zou ik zeggen. Ik ben benieuwd hoe dit zal uitdraaien. Ik hoop dat u voor een zo professioneel mogelijke omkadering zult zorgen.

Ik ben vooral gerustgesteld omdat dit een extra laag is in het beleidsproces. Daarbij acht u de hoe-vraag blijkbaar veel belangrijker dan de ja/nee-vraag.

Ik maak me wel wat zorgen over de relatief lage aanmelding. Met het oog op de representativiteit moet daar echt een tandje worden bijgestoken. Ik kan me voorstellen dat veel veldbewoners zich in een eerste ronde zullen inschrijven. Zij zullen mee aan tafel willen zitten, zo kennen we toch veel van die mensen. Het is dan ook noodzakelijk om daar nog verder op in te zetten. We moeten een maximale garantie hebben op de kwaliteit.

Cultuurparticipatie was de voorbije 15 jaar, zolang ik hier al zit maar ook voordien, een prioritair thema in het cultuurbeleid. Ik denk dat we dat zelfs delen. Er is heel veel onderzoek geweest. Het longitudinaal onderzoek over cultuurparticipatie dat nog altijd loopt, heeft al heel wat blootgelegd, ook over het bibliotheekwerk. U hebt daar deze week nog naar verwezen. Er is een aparte studie geweest over de doelgroepen die het openbare bibliotheekwerk bereikt. Er zijn heel veel data en er is heel veel kennis. Veel cultuursociologen hebben geschreven over de drempels en de factoren die de cultuurparticipatie van

mensen bepalen of afremmen. Er is heel veel geschreven over de strategieën om iets te doen aan die cultuurparticipatie. Ik wil niet negatiever zijn dan nodig maar ik hoop dat die 150 mensen op die hoe-vraag extra elementen van strategie aanbrengen. Laat ons daar vooral op inzetten bij de keuze van de thema's. Daar hebben we immers veel wetenschappelijke informatie over.

Minister, u hebt het mooie voorbeeld gegeven van de openbare bibliotheek. Ik wil u twee voorbeelden geven van de grenzen van zo'n discussie. Als we een burgerkabinet zouden organiseren over de verloning van politici, over legeruitgaven of over kernraketten, dan zou dat wel eens tot een bevreemdende uitslag kunnen leiden. Sommige thema's liggen moeilijk. De zorg van de keuze van de thema's waarmee zo'n burgerkabinet aan de slag gaat, is heel belangrijk. Ik denk dat u de thema's vooral niet te smal mag maken maar ze breed en contextueel moet inbedden. Ik pleit dus niet alleen voor een professionele begeleiding van de selectie maar ook voor een inhoudelijke omkadering die vanuit een neutraal en objectief oogpunt moet gebeuren en die context meegeeft aan de participant. Dat is een essentieel punt. U hebt zelf de gevaren van referenda geduid, maar ook een goed referendum is omkaderd met een heel goede informatiecampagne zodat de mensen weten waarover het gaat en waarvoor ze al dan niet kiezen.

Ik pleit ervoor dat u met die cultuurparticipatie aan de slag gaat, dat u die studies ter harte neemt en dat u een goede documentatiemap maakt voor alle betrokkenen. Die omkadering is nodig om dit project te doen slagen. Ik ben in elk geval nieuwsgierig naar het resultaat.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Er is op dit ogenblik nog geen formele aanmeldingsprocedure. Wij hebben een kanaal gecreëerd waar de mensen voorlopig terecht kunnen met hun vragen omdat we wisten dat er veel vragen zouden komen. De formele aanmeldingsprocedure zal pas plaatsvinden wanneer het bureau of de organisatie is aangeduid, wellicht in de maand juni.

Ook het evenwicht en de representativiteit met alle criteria die ik heb opgenoemd, zijn heel belangrijk. Wie daarin zit, is minder belangrijk. In feite is het ene burgerkabinet inwisselbaar voor het andere. In die zin is het ook de bedoeling dat als we daarmee doorgaan, er elk jaar andere mensen aan bod komen.

Ik zal zeker rekening houden met uw vragen over een contextualisering. Dat lijkt me zeer zinvol en nodig. Het thema cultuurparticipatie is natuurlijk niet toevallig gekozen. Er is het heel brede debat over cultuurparticipatie dat bijna eindeloos is. Maar ik wil dat debat tegelijk koppelen aan de vraag hoe we dat precies zullen opbouwen. Ik wil dat graag samen met u doen. Het wordt een hele oefening hoe we de hervorming van het decreet Sociaal-Cultureel Werk en het Participatiedecreet op een bepaald spoor kunnen krijgen. In die context zal ik een aantal vragen stellen, ook aan het middenveld dat heel erg betrokken is bij die hervorming. We moeten cultuurparticipatie niet alleen in de heel brede maar in een iets smallere vorm duiden binnen het verenigingsleven en de moeilijk bereikbare groepen. Dat zal zeker ook aan bod komen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over 'Op naar een Airport Library te Zaventem?'

– 1484 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

De heer Marius Meremans (N-VA): In Meta, het maandblad van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezenen (VVBAD) stond een artikel over de Airport Library van Schiphol. Schiphol telt meer dan 50 miljoen passagiers per jaar, Zaventem heeft er ruim 19 miljoen.

Het initiatief in Schiphol werd in 2006 opgestart door de openbare bibliotheken. Zij willen daarmee de Nederlandse cultuur onder de aandacht brengen, een waardevolle invulling bieden van de wachttijd en inzetten op een positieve beïnvloeding van het imago van de Nederlandse openbare bibliotheken. Gedurende de eerste vier werkingsjaren was het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen de hoofdfinancier van dit project. Er is ook een samenwerking met het Nederlands Letterenfonds.

Momenteel zijn er in dat deel van de luchthaven werken aan de gang. Daarna komt die Airport Library terug. Men heeft zelfs al ruimte aangeboden.

Men kan in die bibliotheek terecht voor vertaalde Nederlandse fictie in dertig talen, fotoboeken, filmpjes, fotopresentaties, kleine objecten, exposities die een beeld geven van de Nederlandse cultuur, muziek van Nederlandse musici en lees- en werkplekken. De bibliotheek van Schiphol ontving het eerste jaar 300.000 bezoekers, in het derde jaar waren er 325.000 bezoekers. De Airport Library kreeg een vermelding in de New York Times, een reportage op een nationale publieke Amerikaanse zender en ze was een item op het Wit-Russisch televisiejournaal. De media die zich vooral bezighouden met reizen, hebben daar aandacht aan besteed.

De nationale spoorwegen van Nederland zijn bereid om te praten over filialen in hun stations. Zij willen zo een keten van minimaal tien stationsbibliotheken ontwikkelen waarbij ze zelf locaties ter beschikking stellen.

Wat het noordelijk deel van het prinsenvolk voor elkaar krijgt, moeten wij als Vlamingen misschien ook wel kunnen. Minister, kunnen wij niet onderzoeken of een soortgelijk initiatief kan worden gerealiseerd in de luchthaven van Zaventem? Ik heb het dan niet over een megalomaan project, maar over het creëren van een plek waar Nederlandstalige publicaties worden gepresenteerd. We kunnen dan vertaalde Nederlandstalige werken aanreiken aan de reizigers. Het is vooral de bedoeling dat toeristen, overstappers en passanten tijdens hun wachttijd kunnen proeven van en kennismaken met onze Vlaamse en Nederlandstalige literatuur op een ontspannende uitnodigende plek. Op die manier kunnen we onze literatuur en onze schrijvers in een internationaal cultuurkader plaatsen. Een uitdagende inrichting is uitnodigend tussen al die commerciële vitrines.

– Mevrouw Caroline Bastiaens treedt als voorzitter op.

Misschien kan een samenwerking tussen diverse partners zoals de VVBAD, het Vlaams Fonds voor de Letteren en andere de realisatie van een dergelijk initiatief bespoedigen. Misschien kan een samenwerking met Nederland in dit kader betekenisvol zijn. Misschien kan het Vlaams-Nederlands Huis de Buren een rol spelen. De huidige technologieën moeten ons in staat stellen om die plek met

relatief beperkte middelen te creëren. In Nederland heeft men bijvoorbeeld geen personeel. Een gepensioneerd bibliothecaris komt een keer per dag langs om alles op zijn plaats te zetten. Ook inzake diefstal valt deze ervaring heel goed mee.

Minister, bent u bereid om naar analogie met het voorbeeld in Nederland een dergelijk initiatief onder de aandacht te brengen, te onderzoeken en mogelijke betrokken partners rond de tafel te brengen om daarover van gedachten te wisselen?

Is een Vlaams-Nederlandse samenwerking zinvol en wenselijk?

Ziet u mogelijkheden om hierbij eventueel een cross-over te maken met andere domeinen in Vlaanderen?

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Het lijkt me een bijzonder interessant voorstel om in de luchthavens na te gaan hoe men het literaire werk, niet alleen van eigen maar ook van andere schrijvers, naar voren kan brengen. We kunnen op een handige manier gebruikmaken van de digitale revolutie die de afgelopen jaren binnen de boekensector heeft plaatsgevonden. De bibliotheken moeten evolueren naar de 21e eeuw. Zo'n initiatief past perfect in die 21e-eeuwse invulling. In tegenstelling tot het buitenland hebben onze bibliotheken en literaire huizen soms een saai imago. In het buitenland, bijvoorbeeld de Verenigde Staten, bestaan er privé-initiatieven waar men gewoon binnenstapt.

Zo kan je in Barnes & Noble een hele dag rondlopen en snuisteren. Dat zou uitstekend passen op een luchthaven, en zeker op een luchthaven die zich meer en meer positioneert als een luchthaven waar de consument in allerlei zaken zijn weg kan vinden. Je kunt er allerlei kleren en andere zaken kopen. Waarom zou je de mensen op de luchthaven dan niet aanbieden om ook van cultuur te genieten?

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken (CD&V): De collega's hebben interessante dingen gezegd. In Amerika heb je een keten, daarnet door de heer De Gucht genoemd, met een fantastische beleving. Je kunt er een koffietje drinken, relaxed genieten, een boekje lezen, al dan niet verplicht te kopen, en spontaan kopen de mensen dan toch. Daar is het natuurlijk een privé-investering. Maar hoe is dat realiseerbaar op de luchthaven in Zaventem? We weten welke serieuze problemen we in de vorige legislatuur hebben gehad om daarmee samen te werken. Ik weet dat er verbetering is, maar dan denk ik in de eerste plaats aan de samenwerking met Toerisme Vlaanderen. Daarover werden in het verleden heel veel vragen gesteld. En dan ging het enkel om de promotie van de kunststeden, om het uithangen van affiches, om het promoten van 'Destination Flanders'. Hoe moeilijk was dat niet en hoeveel geld kostte dat niet? De belastingbetaler heeft geïnvesteerd in Zaventem, dus vind ik dat ze daar wel iets voor moeten terugdoen. Dit kan een win-winsituatie zijn voor iedereen. Het zal een huzarenstukje worden om dit te realiseren. Maar het is natuurlijk wel een heel mooie piste. We kunnen er nog de Taalunie bij betrekken want er zijn heel veel werken vertaald in andere talen. Het zou ten aanzien van de buitenlandse toeristen een mooie promotie zijn voor de literaire wereld en de kunstenwereld. Minister, ik wens u veel succes.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: De luchthavenbibliotheek in Schiphol lijkt me een interessant en waardevol initiatief dat een onderzoek waard is, maar op het eerste zicht lijkt het me, althans in die format, op onze nationale luchthaven toch

een minder vanzelfsprekende realisatie. Als ik het goed heb begrepen, heeft de bibliotheek op Schiphol geen uitleenfunctie – dat lijkt me ook geen goed idee – maar biedt ze vooral een plaats om te verpozen en ter plaatse kennis te maken met Nederlandse literatuur en cultuur.

In Schiphol, een populaire overstapplaats waar dagelijks duizenden mensen een paar uur wachten op een vervolgvlucht, is het potentiële bereik van een dergelijke bib veel groter dan in Zaventem, of Brussels Airport zoals u wil, dat toch meer gericht is op korte vluchten binnen Europa. Ik weet niet of er daar na de obligate taxfree shopping nog veel tijd overblijft om wat literatuur te consumeren. We moeten er rekening mee houden dat Brussels Airport Company, dat de luchthaven uitbaat, voor 25 procent in handen is van de federale overheid. Als de andere gemeenschappen aan bod willen komen, kan dat voor de bezoekers alleen maar verrijkend zijn, maar wordt het toch moeilijker om een dergelijk initiatief van de grond te krijgen.

Ik heb de indruk dat de Airport Library vooral een promotie-instrument is en veeleer vanuit die invalshoek moet worden bekeken dan vanuit een bibliotheek-beleid. Wat ik wil voorstellen, is dat ik het idee voorleg aan het steunpunt Bibnet/LOCUS, maar dat ik het ook onder de aandacht zal brengen van het Gemengd Managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie (MaCo ICCD), dat bestaat uit de leidend ambtenaren van het Departement internationaal Vlaanderen (DiV), het agentschap Toerisme Vlaanderen, het agentschap Flanders Investment and Trade (F.I.T.) en ons Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Zij kunnen nagaan wat de opportuniteit en haalbaarheid van een dergelijk of gelijkaardig initiatief zouden zijn. Als men de databank van LOCUS erop naslaat, ziet men immers dat er internationaal al zeer veel boeiende innovatieve en inspirerende projecten bestaan die het bibliotheekwerk echt tot bij de mensen brengen, zoals de Underground New York Public Library, The Tree House Gallery in Londen, de Giving Library in Florida of, dichterbij ons, de zwerfbibliotheek op het perron in Turnhout of de strandbibliotheek in Zeebrugge.

Een mogelijke Vlaams-Nederlandse samenwerking maakt zeker deel uit van het onderzoek dat door het MaCo ICCD kan worden gevoerd. Dit geldt ook voor het onderzoeken van mogelijke kruisbestuivingen met andere beleidsdomeinen, zoals Toerisme.

Om het debat nog wat te voeden: ik weet dat er vanuit bepaalde musea interesse bestaat om, niet vanuit een bibliotheekoogpunt, een soort van permanente exporimte op de luchthaven te installeren. Deze zaken kunnen elkaar versterken. Dit is allemaal embryonaal, er zijn geen uitgewerkte businessplannen.

Ik wil u niet met een kluitje in het riet sturen, maar ik stel voor dat het beleidsorgaan dat ik daarnet heb genoemd, zich daar eens over buigt. We zullen dan eens kunnen terugkomen met wat men een 'prehaalbaarheidsstudie' zou kunnen noemen, om te zien of het zinvol is. Zinvol kan het zijn, maar kunnen we het doen landen op de luchthaven? Dat zou natuurlijk een goede zaak zijn.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

De heer Marius Meremans (N-VA): De vlieger is nog niet in de lucht. Maar wie weet kan het wel, als we hem naar boven trekken als een zweefvliegtuig. Ik ben blij dat de collega's in de commissie Cultuur daar ook aandacht voor hebben.

Minister, ik begrijp uw opmerking. Ik weet ook dat er in Schiphol meer passagiers dan in Zaventem moeten wachten op andere vluchten. Er zijn in Schiphol 50 miljoen passagiers per jaar, dat is een verschil van plusminus 30 miljoen in vergelijking met Zaventem. Ik ken ook de problemen uit het verleden die de heer Verstreken heeft aangehaald. Maar dan nog vind ik het belangrijk, omdat wij ons

cultuurbeleid willen internationaliseren en op de kaart willen zetten. U ziet het meer als een promotie. Ik ga daar voor een deel in mee. Er zijn genoeg mensen die zo'n plek kunnen maken. Ze hebben genoeg knowhow. Het kan een oord van promotie worden waar je bijvoorbeeld met behulp van nieuwe technologie een aantal boeken kunt downloaden, zoals de heer De Gucht zei. Of waar je muziek kunt downloaden van Belgische muzikanten of Vlaamse muzikanten die interessant zijn. Of waar je een strip of iets dergelijks kunt meenemen. We moeten daar eens over nadenken.

Minister, ik ben blij met uw antwoord. Ik weet ook wel dat het niet in één dag kan worden gerealiseerd, dat we inderdaad diverse partners zullen moeten samenbrengen om daarover te denken. Ik ben ook blij dat u aandacht schenkt aan de Vlaams-Nederlandse samenwerking. Het zal niet onmiddellijk kunnen, maar ik ben wel blij dat er de nodige aandacht aan wordt geschonken en dat we daar eventueel kunnen landen.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): We moeten niet enkel uitkijken naar publieke actoren. We moeten ook bekijken of de mogelijkheid bestaat van een samenwerking met een privaat initiatief en of er daar een goede kruisbestuiving kan bestaan.

Een digitale ontlening kan interessant zijn. Mijnheer Meremans, in een luchthaven is het inderdaad niet gemakkelijk om iets te ontleen, tenzij je natuurlijk weet dat je binnen afzienbare tijd terugkomt. Er zijn zo van die leuke initiatieven. Ik geef er gewoon even een mee waarvan ik denk dat het niet noodzakelijkerwijs in het toplijstje van prioriteiten moet staan: ik heb het over het ruilsysteem waarbij je een boek achterlaat en een ander boek meeneemt. Het is bijzonder interessant om zoiets te doen op een luchthaven. Ik kom van een vakantie of ik ga op vakantie – dan lijkt het mij wel een leuk idee om mee te werken.

Ook de samenwerking met musea is een goed idee. Ik weet dat het in een embryonale fase zit, maar laat ons bekijken in hoeverre we daar iets kunnen opstarten. We hebben op cultureel vlak ongelooflijk veel te bieden. Ik denk aan de stripmusea die we in onze hoofdstad hebben. Strips kun je iets sneller doornemen. Daar kun je enorm veel mee doen. Mijnheer Meremans, ik vind uw voorstel zeer goed.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de etnisch-culturele federaties – 1502 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Caroline Bastiaens

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron (Groen): Minister, de etnisch-culturele federaties worden gesubsidieerd op basis van het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Er zijn er twaalf, van diverse pluimage. Ik ga hun namen hier niet voorlezen, die zijn gemakkelijk terug te vinden op alle mogelijke internetsites en op andere plekken. Ze kenden tussen 2007 en 2013 een spectaculaire groei. De stijging voordien was, als ik mij goed herinner, wellicht nog spectaculairder. In die zes jaar groeide het aantal afdelingen die aangesloten zijn bij die federaties, met meer dan 50 procent. Er zijn zelfs twee federaties waarvan het aantal lokale afdelingen is verdubbeld.

Er zijn zelfs twee organisaties waarvan het aantal lokale afdelingen is verdubbeld. Gezamenlijk groeiden de federaties met 62 procent in 7 jaar tijd: van 1078 naar 1751 lokale afdelingen. Daarmee werden ze in Vlaanderen een meer dan aanwezige realiteit op het terrein.

Minister, in deze super diverse samenleving kunnen we verwachten dat deze groei zich doorzet. Het zou mij verbazen mocht het anders zijn. Merkwaardig genoeg hanteren zij een model dat grotendeels hetzelfde is als dat van de sociaal-culturele verenigingen van Vlaamse signatuur, en dat sinds hun ontstaan, met als hoogtepunt de periode voor en na de Tweede Wereldoorlog, waarbij de hele sociale emancipatie van burgers op gang kwam door dit soort sociaal-cultureel werk. In de slipstream van de sociaal-economische ontwikkeling was er ook een sociaal-culturele ontwikkeling van mensen: de vrouwenbeweging, de landbouwers, de arbeidersbeweging, noem maar op. Eigenlijk is het een vrij gelijkaardige – en ik wik mijn woorden – emancipatiebeweging die zich hier afspeelt en die markeert in welk soort samenleving wij vandaag leven.

Die spectaculaire groei staat helaas haaks op de dalende subsidies. Tot 2010 volgde de subsidie nog in enige mate de groei van het aantal afdelingen. Dat ging in eerste instantie via de index, maar ook via de vorige subsidierondes. Sinds 2011 moeten deze organisaties het met een heel pak minder doen. Ze verloren tussen 2010 en 2014 ongeveer 30 procent van hun subsidie-enveloppe. De federatie die hun belangen behartigt, berekende dat de organisaties gemiddeld 11 procent moesten besparen. Het resultaat hiervan laat zich gevoelen. Waar zij samen in 2007 nog konden rekenen op 68 voltijdse equivalenten, zijn er dat in 2013 nog 60. Dat komt neer op 1 voltijdse per 29 afdelingen in 2013, terwijl diezelfde voltijdse in 2007 slechts voor 16 afdelingen moest kunnen werken. Het werkvolume neemt toe en uiteraard zal de kwaliteit van de ondersteuning afnemen, dat kan niet anders. In sommige organisaties hebben ze zelfs geen andere mogelijkheid dan mensen die er werken in vooropzeg te plaatsen. Dat is jammer want het gaat hier om een middenveld met een enorm groeipotentieel.

Minister, gisteren hadden we in dit parlement de zoveelste discussie over racisme en discriminatie, over ontwikkeling en inburgering en integratie. Het moet mij ook eens van het hart dat in deze discussie deze groep van organisaties heel vaak vergeten wordt. Men praat over verplichte inburgering en integratiecentra enzovoort, maar, eerlijk gezegd, deze organisaties hebben een heel groot emancipatorisch effect en ze dragen in heel grote mate bij tot grotere verdraagzaamheid aan Vlaamse kant, en tot ontwikkeling en empowerment van mensen met een andere etnisch-culturele achtergrond. Dit is niet wetenschappelijk bewezen maar na lang meedraaien in de sector is dit mijn aanvoelen. Ik kan refereren aan de Vlaamse organisaties om dit hard te maken. Deze organisaties spelen een belangrijke rol in de kritiek op het falende integratiebeleid. Dit is een heel belangrijke hefboom om de integratie te verbeteren en te versnellen, als ik dat mag zeggen.

In 2011 heeft het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA) die organisaties en hun dieptewerking onderzocht en vastgesteld dat ze een zeer breed actieterrein hebben en eigenlijk veel meer doen dan alleen maar sociaal-cultureel werk, voor zover we dat sterk willen afbakenen, collega's. Ze blijken ook heel veel te worden bevraagd door de civiele samenleving, lokaal en met andere initiatieven van overheden op het Vlaamse en provinciale niveau, om hun mening te geven over thema's als Welzijn en Onderwijs. Dat is goed.

Ik ben niet de eerste die het daarover heeft. Ook collega Idrissi heeft hier in de commissie al een opmerking gemaakt: ere wie ere toekomt. Minister, we weten dat u in de toekomst het decreet betreffende het sociaal-cultureel werk wilt

veranderen. Dat staat in uw beleidsnota. Daar is geen twijfel over. Ik zal niet citeren: iedereen kent uw beleidsnota.

U schrijft echter bijvoorbeeld ook dat sociaal-cultureel volwassenenwerk bijdraagt tot sociale cohesie, maatschappelijk engagement, democratie, burgerschap en dat soort termen. Dat is een bekommernis die we met zijn allen, of toch met velen, in dit forum delen.

U schrijft over innovatie in het sociaal-cultureel werk – u maakt die koppeling uitdrukkelijk – om die diversiteit in de samenleving, maar ook in het sociaal-cultureel werk te versterken. Wel, ik denk dat heel veel van die federatiewerkingen methodieken hanteren die vernieuwend zijn, die niet in de bestaande beleidskaders en -systemen te bedenken zijn, die niet in een strak 'methodiekdenken' passen, maar waarbij men probeert op een innovatieve manier zijn doelstellingen te bereiken en een interessant verhaal te schrijven. Dat is mijn perceptie van dat veld. Alvast ik en mijn fractie wensen hen een mooie toekomst, en een sterke rol in de samenleving.

Minister, kunt u die cijfers bevestigen? Ik heb die via diverse bronnen, onder meer de Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk (FOV), vergaard. Dat zijn geen officiële cijfers, vandaar mijn vraag. Welke conclusies trekt u daar dan uit?

Gaat u akkoord met de stelling dat de bestaande regelgeving, of minstens de toepassing ervan, want daarover kan je natuurlijk discussiëren, onvoldoende inspeelt op de evoluties van deze kleine, groeiende deelsector?

Vindt u dat de werking van de federaties bijdraagt tot uw doelstellingen? Ik heb die nu niet voorgelezen, maar het gaat vooral over de operationele doelstelling onder 8.1. Bent u bereid om een oplossing te zoeken voor die federaties, namelijk een sterke ondersteuning, die ze ook verdienen? Hoe denkt u dat op korte en lange termijn te realiseren? Via een andere regelgeving? Misschien kan dat ondertussen misschien via het Participatiedecreet. Ik denk nu maar even hardop na in uw plaats. Vergeef me dat.

Zult u dat ook doen in overleg met de sector? Dit is transversale materie. Dat blijkt uit mijn inleiding en uit elk debat uit dit huis, en weer eens uit de kranten vandaag. Zult u in gesprek gaan met andere ministers en nagaan op welke manier die 'interculturaliserende' en 'bruggenbouwende' functie van deze organisaties op andere beleidsdomeinen kan worden erkend?

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

De heer Marius Meremans (N-VA): Voorzitter, minister, geachte leden, als we kijken naar de evolutie van de etnisch-culturele federaties, dan zien we dat die oorspronkelijk uit een etnische origine zijn ontstaan. We zien dat ze zich nu vaak openstellen voor allerlei mensen van diverse afkomst. Dat is een tendens.

Ik meen inderdaad dat ze beschikken over expertise, dat ze mensen bereiken die we anders moeilijker bereiken. Daar ben ik van overtuigd. Dat zijn zeker kwaliteiten die belangrijk zijn, ook in de toekomst. Ik meen echter dat we dit moeten meenemen in het grote verhaal van het decreet betreffende het sociaal-cultureel werk. Ik denk dat we daar enigszins open over moeten denken. Mij gaat het erom dat we inderdaad die mensen bereiken en dat we die expertise behouden, en dat ze die bruggenbouwersfunctie behouden.

Zoals de heer Caron echter zegt, de vraag is aan het toenemen. Natuurlijk, als de pot niet mee evolueert en dit blijft stijgen, dan zit je op den duur met kruimels, wat de werking niet ten goede komt. Ik heb me door een aantal sites van die

federaties geworsteld en ik merk toch op dat een aantal zaken gelijklopen en samenvallen. Soms heeft men dezelfde visie. Sommige geven zaken gratis, andere niet. Ik denk dat we toch de oefening moeten maken en bekijken of een en ander beter kan worden gestroomlijnd, of we her en der geen krachten moeten gaan bundelen. Dat lijkt me immers wel belangrijk opdat die expertise en het bereiken van die mensen niet verloren zouden gaan. Ik meen echter dat men dat moet doen met betrekking tot alle organisaties van sociaal-cultureel werk, niet enkel voor deze. Je moet de vraag stellen wat de bedoeling daarvan is, wat we willen bereiken, welke expertise we willen behouden, welke functies we daaraan willen koppelen. Die oefening moeten we toch maken.

Wel erken ik dat, als het over radicalisering of zo gaat, die federaties bruggen kunnen bouwen die door de overheid moeilijker te bouwen vallen. Dan hebben we het over iets anders. Dat is wat de heer Caron ook heeft aangehaald, dacht ik. Ik ben het daarmee eens.

Men moet echter realistisch blijven. Zoals ik al een paar keer heb gezegd, het landschap moet beheersbaar blijven. Men zal dus moeten gaan naar meer samenwerking, meer stroomlijning. We moeten proberen de overheadkosten te beperken. Dat staat trouwens in ons programma, dacht ik. Voor mij is de essentie niet hoeveel personeelsleden ergens werken. Voor mij is de essentie: wat gaan ze daar bereiken, wie kunnen we bereiken, welke functie geven we daaraan? Dat is de keuze die moet worden gemaakt. Ik denk echter dat we dit beter meenemen in het grotere debat over de socioculturele sector.

Mevrouw Caroline Bastiaens (CD&V): Minister, ik kijk heel sterk uit naar uw antwoord. De heer Caron heeft het immers geschetst: het belang van de etnisch-culturele federaties is zeer groot. De evoluties die we de afgelopen jaren hebben gezien, de activiteiten die ze hebben ontwikkeld, verdienen dan ook alleen maar onze steun, niet alleen onze morele steun, door het debat hierover, maar waarschijnlijk ook wel de nodige financiële steun.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Voorzitter, geachte leden, puur cijfermatig klopt het inderdaad dat het aantal afdelingen van de etnisch-culturele federaties de jongste jaren fel is gestegen, terwijl de subsidies zijn afgenomen, maar zoals altijd moeten naakte cijfers in hun juiste context worden geplaatst. Dat zal ik nu in eerste instantie proberen te doen.

Mijnheer Caron, zoals u als geen ander weet, werden de etnisch-culturele federaties in 2003 in het decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk opgenomen als gesubsidieerde, niet-erkende 'verenigingen van migranten'. Het decreet wilde de federaties van migranten immers op dezelfde wijze behandelen als de landelijke Vlaamse verenigingen, ook wat de voorwaarden inzake aantal afdelingen of groepen en de landelijke spreiding ervan betreft. Om de federaties van migranten de kans te geven om aan die voorwaarden te voldoen, werd in een overgangperiode voorzien, tot eind 2010. Tijdens die overgangperiode kregen ze niet enkel een subsidie per afdeling, maar ook een aanvullende subsidie van 30 procent voor bijkomende ondersteuning van hun lokale afdelingen, dit specifiek met het oog op een groeitraject naar een volwaardige erkenning. Dat alles werd geregeld via een beheersovereenkomst. Door de stijging van het aantal afdelingen nam dus automatisch de subsidie in die overgangperiode 2003-2010 toe.

Bij de erkenningsronde in 2010 werden de werking en activiteitsgraad van alle afdelingen van de etnisch-culturele federaties onder de loep genomen. Aangesloten afdelingen die nauwelijks activiteiten organiseerden of een werking ontplooiden die geen affiniteit had met het sociaal-cultureel volwassenenwerk,

werden geweerd. Bij die erkenningsronde kregen negen federaties een erkenning. Vier federaties kregen dankzij de decreetwijziging van 2010 een tweede kans. Van die vier werden er uiteindelijk drie erkend. Zo komen we tot die twaalf die u in het begin van uw vraag hebt aangehaald.

Bij de erkenning werd het definitieve subsidiebedrag voor de komende beleidsperiodes vastgelegd, in overeenstemming met de reële werking, net zoals dat ook gebeurde bij alle andere sociaal-culturele verenigingen. De aanvullende subsidie van 30 procent om de erkenning te bewerkstelligen werd dus logischerwijs en zoals decretaal voorzien stopgezet. Dat de subsidie-enveloppe tot 2010 stelselmatig groeide, is logisch, want die is afhankelijk van het aantal afdelingen. Zoals u echter weet, is, zodra ze zijn erkend, het aantal aangesloten afdelingen geen vereiste meer, zolang de vereniging minstens vijftig aangesloten afdelingen heeft, verspreid over drie of meer provincies, met een minimum van tien per provincie.

De vastlegging van het reële subsidiebedrag had, samen met het verdwijnen van de ondersteunende maatregel van 30 procent, dus inderdaad een effect op het netto subsidiebedrag. Dat mag echter niet worden gezien als knippen in het subsidiebudget voor de federaties. Men moet hier veeleer spreken van een gelijkschakeling tussen de etnisch-culturele federaties en de overige erkende sociaal-culturele verenigingen. Zo was dat ook bedoeld.

Wat met de regelgeving? Het klopt dat de huidige invulling van het decreet veeleer een status quo inhoudt dan dat het uiting geeft aan de dynamiek binnen de sociaal-culturele sector. Ik volg uw basisanalyse dus wel. Dat geldt niet alleen voor de etnisch-culturele federaties.

Sinds 2001 is de subsidie-enveloppe van de sociaal-culturele verenigingen en vormingsinstellingen, uitgezonderd indexering, niet veranderd. Een stijging van de subsidie kan, voor zover er middelen zijn, enkel op basis van levensduurte en beleidsprioriteiten. Een – beperkte – aanpassing van de subsidie-enveloppe naar beneden kan enkel na een negatieve evaluatie. U kent de regel van de min 10 procent.

Er is dus weinig tot geen marge voor uitstroom van organisaties die het moeilijk hebben met het invullen van hun decretale opdrachten. Instroom is wel mogelijk, maar binnen een zeer rigide budgettaire context is dat natuurlijk een moeilijk gegeven. Kortom, binnen het huidige decretale kader is er maar een beperkt verband tussen de subsidie-enveloppes en de werking en dynamiek van een organisatie. Dat is, zoals u weet, een van de belangrijkste redenen waarom ik inderdaad het decreet wil aanpassen. Ik denk dat de heer Meremans correct het kader van die discussie heeft geschetst.

Met het oog op de beleidsthema's die ik naar voren schuif in mijn beleidsnota waarnaar u hebt verwezen, is het inderdaad een evidentie dat de etnisch-culturele federaties een belangrijke rol spelen in het diversiteitsbeleid. De visitatiecommissie die de etnisch-culturele federaties mee evalueerde, geeft de grote sterktes van de federaties aan. De commissie stelt dat ze: "met relatief weinig middelen (en personeel) een erg grote impact (...) creëren". Ook stelt ze: "De etnisch-culturele federaties zijn enorm relevante spelers in het superdiversiteitsdebat in onze samenleving."

Mijnheer Caron, u hebt daar ook duidelijk naar verwezen, en ik deel die mening. Verder stelt de commissie: "Hun aanbod strekt zich dan ook veel verder uit dan de klassieke vrijetijdsbeleving. Ze zetten namelijk ook in op jeugd- en schoolwerking, basismaatschappelijke vorming (bijvoorbeeld hoe je moet gaan stemmen) en dergelijke meer. Op deze manier worden mensen en doelgroepen aangesproken die niet of minder worden bereikt door de klassieke inburgerings- of andere trajecten."

De visitatiecommissie heeft echter ook gewezen op een aantal groeipijnen. Ik citeer: "De kloof tussen het bestuur en de professionele medewerkers loopt nog te vaak spaak, wat de ontwikkeling naar een professionele organisatie soms flink in de weg staat." Ook zijn zaken als genderevenwicht bij bestuur en personeel werkpunten, en de grote afhankelijkheid van subsidies wordt voor de etnisch-culturele federaties als een pijnpunt aangestipt.

– *Mevrouw Miranda Van Eetvelde treedt als voorzitter op.*

Wat zijn de oplossingen die ik in het brede debat naar voren schuif? Hoewel de noden van de etnisch-culturele federaties misschien anders zijn dan die van de overige erkende sociaal-culturele verenigingen, komt het er voor allen op neer dat het huidige decretale kader niet meer is aangepast om het moderne sociaal-cultureel verenigingsleven te ondersteunen. Het is vandaag echter nog te vroeg om uitspraken te doen over de modaliteiten en de invulling van een aangepast decreet. Het spreekt vanzelf dat die veranderingen zullen worden gerealiseerd in samenspraak met mijn kabinet, met de administratie, met het werkveld, nu ook met het Burgerkabinet – herinner u het vorige debat – en met dit parlement. In tussentijd is het natuurlijk mogelijk, al weet ik dat het maar een beperkte uitwijkmogelijkheid is, dat de etnisch-culturele federaties ook naar bijkomende projectsubsidies zoeken, bijvoorbeeld binnen het Participatiedecreet.

Het klopt dat de werking van de etnisch-culturele federaties zich uitstrekt over verscheidene beleidsdomeinen, zoals Sport, Werk, Inburgering, Onderwijs, Welzijn en mogelijk nog andere. Het is dan ook maar vanzelfsprekend dat ik in voorbereiding van het nieuwe decreet zal proberen om voor zo veel mogelijk afstemming te zorgen. Het strategisch plan integratiebeleid waaraan minister Homans momenteel volop werkt, biedt hiervoor absoluut een eerste gelegenheid.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron (Groen): Minister, een niet onbelangrijke anekdote: bij de vorige minister van Inburgering was er hier een heel levendig debat over integratie. Ik denk dat het maximaal tweeënhalve, drie jaar geleden is. Hij wist niet af van het bestaan van deze verenigingen, en het ging dus over integratie. Ik wil maar zeggen: soms zitten mensen in een koker met oogkleppen op, of kijken ze met een tunnelzicht naar zaken. Ik blijf er ook bij zeggen dat in Vlaanderen de hele sociaal-economische en sociaal-emancipatorische ontwikkeling ook in belangrijke mate werd geschraagd door het verenigingsleven. Dat is ook een kracht van Vlaanderen geweest, denk ik, en die kracht wordt nu bijna nog meer in de etnisch-culturele dan in de Vlaamse verenigingen gereflecteerd, zeker wat dat emancipatorische aspect betreft.

Mijnheer Meremans, ik wil toch nog iets zeggen aan u. Ik ben het ook met u eens dat we natuurlijk de krachten moeten bundelen en dat we moeten stroomlijnen, maar ik kan me ook niet zo goed indenken dat de Kristelijke Werknemersbeweging (KWB) zou gaan fuseren met de Centrale voor Socialistisch Cultuurbeleid. Dat is nu een filosofisch onderscheid, maar het kan ook anders. Iedereen dacht, toen de arbeidersbeweging zich ging emanciperen, dat die vrouwenbeweging of die mannenbeweging – Femma, KWB – vanzelf zou ophouden te bestaan, dat ze zich breder zouden stroomlijnen, en in een groter veld. Wel, niets is minder waar.

Naast meerdere identiteiten hebben mensen ook meerdere relaties met gelijkgezinden. Je kan lid zijn van de KWB, op zondag met een wielclub rondrijden en in de week lid zijn van de Vlaamse Regering. Je kan allerlei dingen doen die me helemaal niet aangaan. Naast individuen zijn mensen ook collectieve wezens. Dat collectieve heeft hier een belangrijk effect. Ik wil pleiten voor voorzichtigheid met het stroomlijnen. Ik zeg niet dat de dingen niet beter kunnen.

Uw opmerking, mijnheer Meremans, kan bij FOV en SoCiuS misschien worden meegenomen. We kunnen die federaties misschien beter op de tweede lijn ondersteunen. Dat is misschien een interessante denkoefening.

Minister, het decreet is inderdaad op zijn grenzen gebotst. De corrigerende ingrepen na 2002 of 2003 hebben veeleer conserverend dan innoverend gewerkt. We zijn toe aan een innoverende stap. Dat ben ik met u eens. Het zal een hele moeilijke en delicate stap zijn. Het decreet heeft geen hard criterium meer in de zin dat de afdeling bepalend is voor de subsidie. We wilden meer inhoudelijke input geven. Dat zou eigenlijk de gelegenheid moeten hebben gegeven om in 2010, na de proefperiode van de etnisch-culturele federaties, niet 30 procent af te nemen na de overgangperiode, maar hen op hun reële merites te subsidiëren. Misschien was het zelfs nog veel hoger dan die 30 procent. Maar gelet op de gesloten budgetten van toen, zou het wel ten koste zijn gegaan van anderen. Dat bedoel ik ook met: de grenzen zijn bereikt. Het heeft een relatief, conservatief effect. Ik ben samen met u vragende partij om daar doorheen te gaan, maar dat correct toe te passen. Het weghalen van de afdelingen als hard criterium heeft niet die bedoeling gehad, maar wel om het accent te verleggen naar innovatie en kwaliteit. Het heeft niet dat effect gehad door de financiële context waarin we werkten.

Ik ben blij dat er een aangepast decreet komt, en vooral dat we dat in samenspraak gaan doen, gelet op het delicate karakter, met al de spelers die u opnoemt. Mag ik interpreteren dat uw opmerking dat federaties in de tussentijd proberen aan bijkomende projectsubsidies te geraken via het Participatiedecreet, ook een zachte aanmoediging is?

De heer Marius Meremans (N-VA): Minister, uw antwoord was vrij duidelijk.

Mijnheer Caron, u valt me wat tegen. U bent nogal conservatief en beschermend. Er is een evolutie bezig. Ik zal een voorbeeld geven. Toen ik bij de KWB aansloot, was het een mannenbeweging. Nu is de KWB een gezinsbeweging geworden. Het is nu 2015. Dan moet je de moed hebben om vooruitstrevend en progressief te zijn en naar de evoluties te kijken. Zijn er geen samenwerkingen mogelijk? Kunnen we niet anders denken? Moeten we blijven denken, mijnheer Caron, vanuit die vastgeroeste ideeën die we vroeger hadden? Ik had verwacht dat Groen innovatief zou zijn, maar eigenlijk zegt u dat we het ene niet mogen vergelijken met het andere. De mensen zijn ook geëvolueerd. U bent wat vastgeroest en bijna een zuilenverdediger als ik u zo hoor.

Het is inderdaad delicaat. We moeten dat omzichtig benaderen. Toch moeten we bepaalde zaken in vraag durven stellen. Als de budgettaire middelen beperkt zijn, moeten we vragen waar we kunnen samenwerken om toch een maximaal effect te hebben.

De heer Bart Caron (Groen): Ik kan niet goed leven met het beeld dat ik een conservatieve kaart trek. Mijnheer Meremans, bent u bereid om de subsidie van de KWB met 60 procent te verminderen ten voordele van de etnisch-culturele federaties? Antwoord eens op mijn vraag.

U moet niet antwoorden, u mag antwoorden. Voel u vrij. Ik kan u niet ondervragen, dat is niet mijn rol. Ik heb hier gepleit voor een kwalitatieve benadering van het sociaal-cultureel werk, maar ik wil dit wel hardop zeggen. Straks moet u mijn tussenkomst eens lezen in het verslag. Ik heb gezegd dat iedereen die dacht dat na de sociaal-emancipatorische beweging die we hebben meegemaakt, het traditioneel verenigingsleven uit elkaar zou vallen... Niets is minder waar. Het heeft veel andere gezichten gekregen, en die moeten worden opgepikt, ook door de Vlaamse regelgever van morgen. We gaan de KWB niet in het bezemhok zetten. Ze blijven heel waardevol, al zijn ze wat kleiner geworden. Ze hebben nog altijd een grote betekenis. Dat zou u moeten weten, mijnheer Meremans.

De heer Marius Meremans (N-VA): Ik word hier gepakt in mijn eigen kot. Het wordt een beetje op flessen getrokken. Ik ga niet mee in die zaken. Wat ik wil zeggen, is dat iedereen zijn waarde heeft, maar dat we de evoluties die bezig zijn, moeten onderkennen. Ik zal ook met voorstellen komen. Wordt dus ongetwijfeld vervolgd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Bastiaens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de invoering van een museumpas – 1586 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Johan Verstreken aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de aanbevelingen van het Netwerk tegen Armoede over de UiTPAS – 1618 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Miranda Van Eetvelde

De voorzitter: Mevrouw Bastiaens heeft het woord.

Mevrouw Caroline Bastiaens (CD&V): Minister, we hebben het zopas gehad over de uitrol van de UiTPAS. U hebt aangegeven dat u hard gelooft in dat instrument. Vorige week kreeg ik de studie onder ogen die een analyse heeft gemaakt van een museumpas in Nederland. Ik dacht: hier zitten opportuniteiten in. Het Nederlandse onderzoek heeft aangetoond dat de museumpas die men in Nederland kan aankopen voor 55 euro voor een volwassene aanleiding heeft gegeven tot een multiplicatoreffect voor het museumbezoek. Het is een goede zaak dat meer mensen musea bezoeken. Aan de andere kant heeft het een positief effect gehad op de budgettaire resultaten van de musea dank zij de verkopen in de museumshops.

Aangezien we nu bezig zijn met de uitrol van de UiTPAS zouden we daar een museumkaart aan kunnen koppelen of in integreren. Is dat al onderzocht door Cultuurnet? De basis is de principiële vraag of u daar net als ik opportuniteiten in ziet. Als dat zo is, bent u dan bereid een proefproject te ondersteunen bij de landelijk erkende musea? Zal het erfgoedsteunpunt FARO betrokken worden om de kennis inzake publieksparticipatie, professionele communicatie en marketing te integreren in een dergelijk project?

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken (CD&V): Minister, enkele weken geleden ging het Netwerk tegen Armoede in overleg met u over de verdere uitrol van de UiTPAS. De UiTPAS werd in 2010 opgestart met een proefproject in Aalst. In februari 2014 volgden Brussel en Gent. De regio's Oostende, Turnhout en Kortrijk zitten in een voorbereidingsfase. Vanaf 2015 wordt de UiTPAS verder uitgerold over Vlaanderen. Dat zou toch de bedoeling zijn.

In de vorige legislatuur werd hierover al gesproken en in de regeringsonderhandelingen kwam het ook even aan bod. Met de partijen die daar toen rond de tafel zaten, hebben we de teksten van het regeerakkoord vervolledigd. Het is boeiend en mooi om te zien dat u hier een positief gevolg aan geeft, minister. Het is niet altijd vanzelfsprekend hoe je mensen bereikt om hen een trede hoger in de maatschappij te brengen. Cultuur kan daarin een belangrijke rol spelen.

Onlangs hebben studies uitgewezen dat als je als kleuter in het basisonderwijs kunt proeven van cultuur, je later sterker in je schoenen staat en dat je sneller

een trede hoger geraakt in de maatschappij. Toen ik schepen van cultuur was, was het mijn betrachtiging een mentaliteitsverandering inzake cultuur op gang te brengen. Hoe kun je Jan met de pet en vooral de mensen die het financieel niet breed hebben, erbij betrekken? Dat is niet vanzelfsprekend, maar ik ben tevreden dat we er toen in Oostende op een bescheiden wijze in zijn geslaagd. Het zou tof zijn om die zaken ook breder uit te rollen in heel Vlaanderen.

Volgens het Netwerk tegen Armoede zal de UiTPAS de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede niet verhogen. Het is voor mensen in armoede niet evident om binnen te treden in een wereld die ze niet kennen, ondanks vervulde randvoorwaarden. Het Netwerk pleit dan ook voor dialoog en betrokkenheid van mensen in armoede in elke fase van het project.

Minister, het Netwerk tegen Armoede stelde een nota op voor u met aanbevelingen over de UiTPAS. In de nota stelt het Netwerk onder meer voor om de UiTPAS met korting toe te kennen aan mensen die recht hebben op verhoogde tegemoetkoming en om mensen met bepaalde statuten, bijvoorbeeld leefloon, collectieve schuldenregeling of verhoogde schooltoelage, automatisch recht te geven op de UiTPAS. Het Netwerk vraagt ook meer tijd en middelen voor aangepaste toeleiding naar de UiTPAS en aangepaste omkadering.

Wat het vrijetijdsaanbod betreft pleit het Netwerk voor meer diversiteit, en dat het lokaal vrijetijdsaanbod zo volledig mogelijk wordt opgenomen. Nu beperkt het aanbod zich vooral tot het gesubsidieerd stedelijk aanbod. Het intergemeentelijk aspect van de UiTPAS blijkt niet zo vanzelfsprekend te zijn. Gemeenten zijn wat terughoudend in het bepalen van de doelgroep van hun UiTPAS – daar heb ik begrip voor –, waardoor het voor mensen in armoede bijna onmogelijk is om in een andere gemeente dezelfde rechten te krijgen of te participeren aan korting, ook al heeft hun gemeente een beperkt aanbod.

Minister, welk gevolg geeft u aan de aanbevelingen van het Netwerk tegen Armoede? Wat is de stand van zaken van de verdere uitrol van de UiTPAS? Wat is de stand van zaken van de intergemeentelijke samenwerking?

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Mevrouw Manuela Van Werde (N-VA): Het lijkt er inderdaad op dat zo'n museumpas een goed idee is, dat die zichzelf in ruime mate terugbetaalt, zoals het Nederlandse voorbeeld aangeeft. Ik weet niet of die pas ook verbredend werkt, of alleen maar verdiepend. Misschien zijn de museumpashouders mensen die sowieso naar musea gingen, en nu alleen vaker. De UiTPAS is zoveel meer. Die werkt ook drempels weg, en dat mogen we niet uit het oog verliezen.

Ik kijk uit naar de verdere uitrol van de UiTPAS in Vlaanderen, natuurlijk met enige nuance. De UiTPAS is geen wondermiddel, wel een werkinstrument. Uiteindelijk is het vooral zaak om verschillende kansengroepen te overtuigen op basis van argumenten dat cultuur belangrijk is, en niet alleen op basis van kortingen. Die UiTPAS werkt het best waar de lokale netwerken voor het bereiken van kansengroepen al heel goed werk leverden. Dat zult u ongetwijfeld ook hebben gehoord van het Netwerk tegen Armoede als u met hen hebt overlegd.

Dit bevestigt ook het signaal dat ik krijg vanuit het werkveld. Het moet bottom-up werken. In het verleden zijn er grootschalige initiatieven geweest van vorige ministers van Cultuur, die de rollen omdraaiden en participatie van bovenaf wilden opleggen. Dat werkt natuurlijk niet.

Van Nederland leerden we dat een museumpas best op zichzelf kan bestaan, zonder een recurrente subsidie. Minister, hoe ziet u dat concreet? Welke visie hebt u daarop?

De heer Bart Caron (Groen): Ik zal niet ingaan op het misverstand over het opleggen van de cultuurparticipatie van bovenaf of van onderuit. Die discussie zou ons veel te ver brengen. Ik wil wel mevrouw Van Werde bijtreden en onderstrepen wat ze zei.

Ik treed de vraagstellers bij in hun intenties. De lokale netwerken voor participatie die in de gemeenten actief zijn en die samen met de OCMW's draaien, waarvoor een apart budget wordt uitgetrokken en die worden gecoacht door Demos, leveren de randvoorwaarden en de omkadering om mensen in armoede aan te zetten om te participeren. Ik wil ook een warm pleidooi houden om die lokale netwerken nog te versterken in hun werking. Het is een bottom-up verhaal waar ik me overigens bij aansluit. Er zijn al meer dan zestig lokale netwerken actief. Daar was vorige week sprake van in eens nieuwsbrief van Demos. Er zijn zoveel kenmerken die verhinderen om te participeren terwijl die hindernissen in groep of via een omkadering veel sneller worden genomen. Net daarom zijn die zo belangrijk.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): De UiTPAS die in mijn stad heeft proefgedraaid, is in tegenstelling tot zijn voorganger een systeem waarbij men de stempel niet draagt. Iedereen kan een UiTPAS krijgen en de voordelen worden aangepast. We moeten wel nagaan of het niet mogelijk is om die UiTPAS te integreren in de identiteitskaart. Er is geen enkele reden om dat niet te doen. Zeker met de huidige technologie moet dat mogelijk zijn. We moeten daarover in dialoog gaan met de federale overheid.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Hoewel de twee vragen slechts een beperkt aantal raakvlakken hebben, zal ik een poging wagen om een gecoördineerd antwoord te geven.

Mijnheer Verstreken, het Netwerk tegen Armoede is van bij het begin zeer nauw betrokken geweest bij het hele UiTPAS-verhaal. Hun constante input vertaalt zich duidelijk in de procedure die ik in samenwerking met CultuurNet Vlaanderen opstelde voor de verdere uitrol van de UiTPAS. De Vlaamse Regering legde daarvoor al in 2013 de basis, toen een aantal criteria werden goedgekeurd die moeten garanderen dat bij de verdere uitrol van de UiTPAS een aantal aandachtspunten centraal blijven staan. Het toepassen van een kansentarium via solidaire kostendeling, het voeren van een geïntegreerd participatiebeleid met aandacht voor mensen in armoede en een divers en uitgebreid aanbod voor de UiTPAS zijn daar drie belangrijke criteria van.

Die criteria krijgen een vertaling in het aanvraagdossier dat kandidaat-steden, kandidaat-gemeenten of kandidaat-regio's moeten indienen om te kunnen instappen in de UiTPAS. Zo worden ze verplicht om een duidelijk plan van aanpak op te maken voor de werking en samenstelling van een werkgroep die zich specifiek moet bezighouden met het aspect toeleiding. Daarin is de vertegenwoordiging vereist van minimaal één gemeentelijke en één niet-gemeentelijke armoedepartner. Extra punten worden toegekend als mensen in armoede actief bevraagd worden. Uiteraard moet men aangeven welke toeleidingsacties op het programma staan.

De kandidaten die willen instappen in het UiTPAS-verhaal worden expliciet verplicht om het kansentarium en eventuele beperkingen hierop te bepalen. Daarnaast moet men een aanbodsanalyse maken waarin wordt aangegeven hoe het volledige aanbod, al dan niet getrapt, zal worden opengesteld.

Het Netwerk tegen Armoede en Demos maken naast de Vereniging Vlaamse Jeugddiensten (VVJ), Locus en het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en

Recreatiebeleid (ISB) deel uit van de beoordelingscommissie die de aanvraag-dossiers zal bestuderen. Kandidaat-gemeenten, -steden of -regio's die in 2016 met de UiTPAS willen starten, hebben tot eind mei de tijd om zo'n eerste aanvraagdossier in te dienen.

Nadien volgt een eerste overlegronde waarna de kandidaten tot 15 september de tijd krijgen om hun definitief dossier voor te leggen. De finale beslissing van de beoordelingscommissie wordt een maand later meegedeeld. De oproep en dus ook de mogelijkheid tot intekenen op het UiTPAS-programma wordt jaarlijks herhaald.

Dit jaar nog zal de UiTPAS op 25 april geïmplementeerd worden in Oostende. De regio Zuidwest, een samenwerkingsverband tussen dertien steden en gemeenten, Anzegem, Avelgem, Deerlijk, Harelbeke, Kortrijk, Kuurne, Lendelede, Menen, Spiere-Helkijn, Waregem, Wervik, Wevelgem en Zwevegem, volgt op 28 augustus. Er lopen ook nog gesprekken in het kader van de uitbreiding van de regio Aalst, in het bijzonder met de gemeenten Liedekerke en Ninove. De regio Turnhout stapt in op 1 januari 2016 waarbij minstens Turnhout en Beerse en waarschijnlijk ook Oud-Turnhout en Vosselaar aansluiten.

Ik ontmoet zelf regelmatig de armoedeverenigingen. Vooral de getuigenissen van mensen in armoede op het Verticaal Permanent Armoedeoverleg (VPAO) van 6 maart 2015 hebben mijn bezorgdheid en blijvende aandacht voor de betrokkenheid en toeleiding van mensen in armoede naar vrijetijdsparticipatie nog versterkt.

Mijnheer Verstreken, wat de intergemeentelijke samenwerking betreft, hebt u gelijk dat er nog werk aan de winkel is. Ook CultuurNet Vlaanderen geeft aan dat intergemeentelijke samenwerking meer afstemming vraagt op de aanloop van de lancering van de UiTPAS, vooral wat de doelgroepenbepaling en de solidaire kostendeling betreft.

Voor mij persoonlijk staat het als een paal boven water dat mensen in armoede aan een zo breed mogelijk vrijetijdsaanbod moeten kunnen participeren en dat de reductie die houders van een UiTPAS tegen een kansentarief krijgen in de volledige regio identiek moet zijn. Bovendien moeten mensen in armoede effectief kunnen participeren aan het vrijetijdsaanbod van de hele regio en niet enkel in de eigen stad of gemeente. Enkel op die manier kan er sprake zijn een integrale toeleiding en communicatie voor mensen in armoede uit die regio.

Op welke manier de verschillende gemeenten van een regionaal samenwerkingsverband de achterliggende kostendeling concreet regelen en hoe ze de precieze afbakening van de doelgroep bepalen, ligt echter binnen de autonomie van de uitrollende regio en kan niet worden opgelegd vanuit Vlaanderen. Het is evident dat CultuurNet ook in dit deel van het operationeel maken van de UiTPAS intergemeentelijk steeds meer expertise opbouwt. In die zin kunnen zij een aantal modellen voorstellen aan de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden van hoe men het op een andere plaats doet. Ook daar gaan we misschien traag maar we evolueren toch in de goede richting.

Mijnheer De Gucht, uw suggestie over de integratie van de UiTPAS in de elektronische identiteitskaart, staat op de agenda van CultuurNet, al was het maar omdat daar ook vanuit het lokale niveau, met name in Kortrijk, expliciete vragen over zijn gesteld.

Het klopt dat CultuurNet Vlaanderen momenteel onderzoekt of we de museumpas niet als een geïntegreerd geheel maar als spin-off van de UiTPAS kunnen ontwikkelen, uiteraard in nauwe samenwerking met de ruime museumsector. De 'architectuur' van de UiTPAS kan immers bijna volledig als model dienen voor een

eventuele museumpas. Onze analyse tot op vandaag is alvast dat er wel degelijk een potentieel is voor een museumpas en dat CultuurNet goed geplaatst is om als operationele partner van de museumsector te fungeren. Een aantal elementen moeten nog worden verfijnd maar het ziet er alvast veelbelovend uit. In die zin is het nog wat te vroeg om uitspraken te doen over eventuele proefprojecten. Ik wil daarvoor op zijn minst wachten op de resultaten van het verkennend onderzoek van CultuurNet.

In Nederland werkt de Museumkaart trouwens zonder recurrente tegemoetkoming van de overheid. Indien een gelijkaardig initiatief in Vlaanderen vorm zou krijgen en de vraag wordt gesteld om de opstart mee te ondersteunen, neem ik dat dus zeker in overweging.

Het is evident dat het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed (FARO) een bevoorrechte partner is in het verkennend onderzoek van CultuurNet, onder meer om bestaande onderzoeksresultaten mee te nemen in de haalbaarheidsstudie. We mogen immers niet zomaar aannemen dat bepaalde omgevingsfactoren in Nederland ook sowieso van toepassing zouden zijn in Vlaanderen. Grootschalige onderzoeken zoals de Participatiesurvey maar ook meer specifieke onderzoeken in de erfgoedsector moeten ons meer inzicht geven in elementen zoals de grootte van de verschillende doelgroepen, de prijszetting en de frequentie van museumbezoek.

Er is alvast een start gemaakt met het samenbrengen van de gegevens die de Nederlandse Museumvereniging met CultuurNet Vlaanderen deelde en met het onderzoeksmateriaal bij FARO. Daarnaast wordt ook prioritair ingezet op overleg met de musea in Vlaanderen en Brussel om een aantal zaken te stroomlijnen, bijvoorbeeld de complementariteit van de museumkaart als collectief initiatief met bestaande vriendenkaarten van individuele musea.

De wil om dit met en vanuit de sector bottom-up op te nemen is sterk aanwezig. Ik wil dit initiatief alvast zo open mogelijk van de grond laten komen. Bovendien wil ik dit laten sporen met een onderzoek naar nieuwe businessmodellen in functie van de financiering van het project.

Waar het antwoord op de vraag van mevrouw Fournier over de begeleiderspas zich eerder binnen het UiTPAS-verhaal situeert, is hier vooral sprake van een spin-off. We moeten nagaan hoe nauw de band met de UiTPAS in de toekomst kan zijn.

De voorzitter: Mevrouw Bastiaens heeft het woord.

Mevrouw Caroline Bastiaens (CD&V): Minister, ik ben tevreden dat u de opportuniteit van een museumpas ziet. U hebt absoluut gelijk dat we dit verder moeten uitwerken met de sector zelf indien we tot een gedragen verhaal willen komen. Ik zal dit initiatief blijven opvolgen.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken (CD&V): Minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreid antwoord. Het is hoopgevend. U deelt onze zorgen en u gaat in verdere dialoog na wat de mogelijkheden zijn voor de doelgroep.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.